

Jaarverslag 2015

Contactgegevens:

LMC Voortgezet Onderwijs
Henegouwerplein 16
Postbus 315
3000 AH Rotterdam
info@lmc-vo.nl
KvK 24288721

Jaarverslag 2015

Voorwoord

Het voorwoord in het jaarverslag 2014 eindigde in de bemoedigende slotzin “we zijn - kortom- op de goede weg, maar hebben nog het nodige te bereiken”. Dat zou ook wel eens de slotzin van dit voorwoord kunnen worden. We hebben namelijk het nodige bereikt in het verslagjaar 2015. Per 1 december hadden alle scholen van LMC een zogenaamd basisarrangement van de Inspectie van het Onderwijs gekregen. Alle scholen stonden, met andere woorden, in het groen en tegen de achtergrond van de resultaten 4 jaar daarvoor is dat een enorme prestatie. Toen hadden 14 van de 37 afdelingen nog het predicaat zwak of zeer zwak.

In 2015 ging ook de lang gekoesterde wens zowel de financiële als personeels- en salarisadministratie in eigen beheer te nemen in vervulling. Het sluitstuk van een lang en ook risicovol proces dat met veel kracht en inspanning kon worden afgerond.

Dit opgeteld bij de positieve ontwikkelingen op het gebied van personeelsbeleid, de stappen die verder zijn gezet t.a.v. de kwaliteit van de huisvesting én de versteviging van de LMC-positie in het Rotterdamse onderwijsveld, lijken een nieuwe basis voor tevredenheid te bieden. Maar tevredenheid is op dit moment niet gepast, want al deze mooie resultaten verbleken toch enigszins bij de constatering dat LMC er in 2015 niet in slaagde het leerlingaantal op peil te houden. De LMC-scholen verloren marktaandeel. En daarmee is de grote opdracht voor onze scholen nadrukkelijk geformuleerd: het onderwijs, het profiel en de wervingskracht moeten groter. Want ook al geven de voorlopige cijfers van de aanmeldingen voor het komende schooljaar een gunstiger beeld dan in 2015, we vinden dat de leerling niet om de LMC-scholen heen moet kunnen. Dat én het vasthouden van de positieve ontwikkelingen waarmee ik dit voorwoord begon, dat zijn de opdrachten voor 2016 en de jaren daarna. De variant op het thema is dit jaar dan ook dat we nog het nodige te doen hebben, ook al hebben we al veel bereikt.

Ik ben er van overtuigd dat dat, nu ik per 1 oktober a.s. mijn vertrek heb aangekondigd, ook onder leiding van een nieuw College van Bestuur gaat lukken.

Marcel van der Knaap
Voorzitter College van Bestuur

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
1. Toelichting op onderdelen van het jaarverslag	4
2. Verslag van de Raad van Toezicht	5
3. Kernegevens	8
3.1 NAW-gegevens	8
3.2 Doelstelling van de organisatie	8
3.3 Beleid	9
4. Kernactiviteiten	9
5. Juridische structuur	9
6. Organisatiestructuur	10
7. Bestuursverslag	12
7.1 Organisatie	12
7.2 Onderwijs	15
7.3 Kwaliteit	19
7.4 Personeel	21
7.5 Financiën	24
7.6 Huisvesting en facilitaire zaken	29
7.7 Communicatie	32
7.8 ICT	33
7.9 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact	34
7.10 Horizontale verantwoording	35
7.11 Vooruitblik	36
7.12 Continuïteitsparagraaf	38
8. Treasury verslag	45
9. Jaarrekening	46
9.1 Grondslagen voor waardering van activa, passiva en resultaatbepaling	46
9.2 Balans per 31 december 2015, vergelijkende cijfers 2014	57
9.3 Staat van baten en lasten 2015, vergelijkende cijfers 2014	58
9.4 Kasstroomoverzicht	59
9.5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	60
9.6 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	65
9.7 Verantwoording Regeling OCW subsidies	67
9.8 Toelichting op de onderliggende posten van de staat van baten en lasten	68
9.9 Verbonden partijen	74

9.10 Wet normering topinkomens	75
9.11 Ondertekening	76
9.12 Voorstel bestemming resultaat	77
9.13 Gebeurtenissen na balansdatum	78
9.14 Controleverklaring	79
Bijlagen	81
1. Overzicht (neven)functies Raad van Toezicht en College van Bestuur/rooster van aftreden Raad van Toezicht	81
2. Resultaten rekentoets mei 2015	83
3. Resultaten taaltoetsen	84
4. Ontwikkeling van de leerlingenaantallen	87
5. Overzicht percentage geslaagden 2012/2013 t/m 2014/2015	88
6. Overzicht van de door de Inspectie van het Onderwijs toegekende arrangementen per 03-04-2015 en per 01-01-2016	89
7. Leefstijdsopbouw personeel	90
8. Brinstructuur	91

1. Toelichting op onderdelen van het jaarverslag

Dit jaarverslag is opgebouwd uit verschillende onderdelen. Hoofdstuk 2 geeft het verslag van de Raad van Toezicht. De hoofdstukken 3 t/m 6 geven algemene informatie over LMC Voortgezet Onderwijs. Dit betreft contactgegevens, missie en visie, beleid, de kernactiviteiten en structuren van de organisatie.

Het inhoudelijke verslag van het College van Bestuur over 2015 is opgenomen in hoofdstuk 7. Dit hoofdstuk bestaat uit twaalf onderdelen. Aan het eind van het hoofdstuk is de vooruitblik en de continuïteitsparagraaf opgenomen. Een kort treasury verslag staat in hoofdstuk 8.

De volledige jaarrekening over 2015 vormt hoofdstuk 9 van dit jaarverslag. De bijlagen zijn opgenomen in de volgorde zoals vermeld onder de inhoudsopgave op de pagina's 2 en 3.

2. Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

LMC-VO hanteert de governancecode "Goed onderwijsbestuur in het voortgezet onderwijs". Zoals deze code aangeeft, is er scheiding tussen bestuur en intern toezicht. Het intern toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. Deze raad bestaat in 2015 uit zes personen:

- de heer ir. A.H. Lieftinck, voorzitter
- mevrouw F.M. Russel (lid remuneratiecie)
- de heer drs. D. van der Bijl, vice-voorzitter
- de heer drs. B.R. van Holten (lid auditcie)
- de heer drs. M. Broekema (lid remuneratiecie)
- mevrouw dr. E.M. Branderhorst. (lid auditcie)

De werkwijze en taken van de Raad van Toezicht zijn opgenomen in de statuten en nader uitgewerkt in het reglement voor de Raad van Toezicht. In 2015 vergadert de Raad van Toezicht vijfmaal. Een keer wordt vergaderd op de Toorop MAVO waar de directeur een toelichting verzorgt over de stand van zaken op de school. De Raad van Toezicht voert eenmaal per jaar overleg met de GMR. De voorzitter bespreekt verder maandelijks de actuele stand van zaken met het College van Bestuur.

Verslag auditcommissie

Twee leden van de Raad van Toezicht vormen de auditcommissie. Deze commissie bespreekt met het College van Bestuur, eventueel samen met de controller, financiële stukken voorafgaand aan de vergadering van de Raad van Toezicht. De commissie stelt vervolgens een advies aan de Raad van Toezicht op. De auditcommissie heeft de mogelijkheid een gesprek te voeren met de controller zonder dat het College van Bestuur aanwezig is. Het initiatief hiertoe kan ook door de controller worden genomen. De auditcommissie is in 2015 driemaal bijeengekomen om de concept-jaarrekening/het jaarverslag 2014, de managementletter 2014 en de concept-begroting 2016 te bespreken. De auditcommissie heeft in 2015 overleg gevoerd met de accountant over de managementletter 2014 en over het accountantsverslag/de jaarrekening 2014.

Remuneratiecommissie

De Raad van Toezicht stelt in 2015 een remuneratiecommissie in. Ook deze commissie bestaat uit twee leden van de Raad van Toezicht. De commissie heeft als taak de Raad van Toezicht te ondersteunen en te adviseren bij de aanstelling van een lid van het College van Bestuur en over bezoldigingsvraagstukken. De commissie voert verder het beoordelings- dan wel voortgangsgesprek met het College van Bestuur. De remuneratiecommissie voert in 2015 ook het overleg met mevrouw Jas inzake haar besluit zich terug te trekken als lid van het College van Bestuur en is in 2015 met name actief in de wervings- en selectieprocedure in de hierdoor ontstane vacature binnen het College van Bestuur.

Integraal toezicht

Het intern toezicht is integraal toezicht. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht informatie tijdens de vergaderingen van de Raad van Toezicht maar ook tussentijds, eventueel per telefoon of per e-mail. Grote vorderingen of specifieke kwesties worden voortdurend besproken zodat de Raad van Toezicht geïnformeerd is en zijn taak goed kan vervullen. Het College van Bestuur verstrekt driemaal per jaar een bestuursrapportage aan de Raad van Toezicht.

De kwaliteit van het onderwijs is een terugkerend onderwerp in de vergaderingen. De Raad van Toezicht nodigt in 2015 de Inspecteur van de Inspectie van het Onderwijs uit om een toelichting te verzorgen over het nieuwe toetsingskader van de inspectie en over de opvattingen van de inspecteur over de scholen en het onderwijskwaliteitsbeleid van LMC-VO. De inspecteur woont daartoe een deel van de vergadering in februari 2015 bij.

In 2015 worden onder meer de volgende onderwerpen besproken: het concept interne toetsingskader; de concept-procuratieregeling; de ontwikkeling van de OOVV naar een OPDC; de eventuele overdracht van Sint-Laurenscollege aan LMC-VO; de (marketing) aanpak om het leerlingaantal te laten stijgen; de cao voor bestuurders; de stand van zaken met betrekking tot de claim van Vestia; de wisselingen in het management; de kaderbrief en de concept-begroting over 2016; de voorgenomen sluiting van MAVO Delfshaven.

De Raad van Toezicht bespreekt de nevenfuncties van zowel de leden van de Raad van Toezicht als van het College van Bestuur in de vergadering en legt deze gegevens jaarlijks vast. De integriteitscode schrijft voor dat het College van Bestuur eventuele onbetaalde nevenfuncties meldt en de Raad van Toezicht goedkeuring voor nieuwe betaalde nevenfuncties vraagt. De Raad van Toezicht beoordeelt vervolgens of sprake is van belangenverstremming of tegenstrijdige belangen. In 2015 zijn de nevenfuncties van de leden van de Raad van Toezicht en van het College van Bestuur besproken. Er is geen sprake van belangenverstremming.

De Raad van Toezicht overlegt jaarlijks met de GMR. De verslagen van de vergaderingen en het jaarverslag van de GMR worden geagendeerd voor de vergaderingen van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht benoemt volgens de statuten de accountant en heeft, mogelijk via de auditcommissie, contact met hem. In 2015 is er contact geweest tussen de auditcommissie en de accountant. Er is niet veranderd van accountant.

Een afvaardiging van de Raad van Toezicht bezoekt in 2015 vier scholen om zich door de directie te laten informeren over de stand van zaken op die scholen.

Besluiten in 2015

De Raad van Toezicht stelt meerdere bestuurlijke regelingen vast, te weten de wervings- en selectieprocedure; de profielen van de Raad van Toezicht en van de voorzitter van de Raad van Toezicht; het reglement van de remuneratiecommissie en de beoordelingsprocedure voor (de leden van) het College van Bestuur.

Verdere besluiten zijn:

- De benoeming van de leden van de remuneratiecommissie.
- Vaststellen van de notitie "Zelfevaluatie Raad van Toezicht LMC Voortgezet Onderwijs"
- Goedkeuringsbesluit voor de overdracht van gebouw en grond Montfort College aan gemeente Rotterdam.
- Vaststellen prestatieafspraken RvT-CvB 2015
- Openstellen vacatures binnen het College van Bestuur en de Raad van Toezicht
- Uitvoeren zelfevaluatie in 2016
- Vaststellen honorarium Raad van Toezicht
- Goedkeuringsbesluit begroting 2016
- Volgen van de cao voor bestuurders
- Goedkeuring voor het onttrekken van gelden aan de reserves voor de nieuwe huisvesting van Montfort College, De Waal, Noordrand College en PrO Huismanstraat

De Raad van Toezicht besluit de meerjarenbegroting 2017 en 2018 nog niet goed te keuren in afwachting van de maatregelen die het College van Bestuur in het kader van de krimp in leerlingaantallen voorbereidt. De Raad van Toezicht besluit daartoe om zijn toezichthoudende verantwoordelijkheid ten volle te kunnen nemen. In april 2016 heeft het College van Bestuur een passende set aan maatregelen genomen die de Raad van Toezicht het vertrouwen geeft dat LMC-VO ook de komende jaren financieel gezond zal blijven.

Kwaliteit van het interne toezicht

De Raad van Toezicht zorgt voor een bestending of verhoging van de kwaliteit van het toezicht. Daartoe volgen de leden cursussen bij de VTOI. Daarnaast voert de Raad van Toezicht tweejaarlijks een zelfevaluatie uit. Deze zelfevaluatie vindt plaats in 2016.

Vergoeding

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een financiële tegemoetkoming van € 3.000 voor de gewone leden en van € 4.000 voor de voorzitter. Voor 2015 is besloten dat de leden van de remuneratiecommissie een bedrag van totaal € 4.000 ontvangen. Deze bedragen vallen ruim binnen de richtlijnen van de VTOI en de WNT. In 2015 ziet de voorzitter opnieuw af van zijn vergoeding.

3. Kerngegevens

3.1 NAW-gegevens

Naam:

Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder voortgezet onderwijs te Rotterdam e.o., verkorte naam LMC-VO.

Adres-/bereikbaarheidsgegevens:

Henegouwerplein 16, 3021 PM Rotterdam

Postbus 315, 3000 AH Rotterdam

www.lmc-vo.nl; info@lmc-vo.nl

010-4366766

Contactpersoon:

Mevrouw M.J.H. van Bergem, controller

3.2 Doelstelling van de organisatie

De missie

Goed onderwijs, dat is waar de LMC-scholen zich verantwoordelijk voor voelen. Goed onderwijs, onderwijs dat niet alleen en vanzelfsprekend voldoet aan de algemeen aanvaarde norm van onze maatschappij maar ook en vooral rekening houdt met wat de Rotterdamse leerling nodig heeft. Of het nu om de cognitieve of de sociale vaardigheden gaat, om een leerling uit een achterstandswijk of een leerling uit een meer bevoorrecht deel van de stad, of het nu om denkers of om doeners gaat. Goed onderwijs, dat toeleidt naar vervolgonderwijs, of naar de arbeidsmarkt.

De visie

We geven inhoud aan onze opdracht op basis van waarden die we hebben meegekregen vanuit de veelsoortige, veelal religieuze bouwstenen die het fundament voor de LMC-organisatie vormden. Verbinding en respect, openheid en oog voor elkaar, verantwoordelijkheid en professionaliteit, integriteit, zorgvuldigheid en loyaliteit zijn de woorden waardoor we ons laten inspireren en motiveren. We zetten in op excellentie, voor de hoog- én voor de minder begaafde leerlingen en we willen dat levensbeschouwelijke vraagstukken en zingeving in het beleid van de scholen de aandacht krijgen die ze verdienen.

We halen het beste uit de leerlingen door ze te leren leren, door kritisch naar zichzelf en elkaar, naar de omgeving te kijken. We willen ze meegeven dat veel maar niet alles vanzelf gaat, dat je verschillende wegen naar hetzelfde doel kunt bewandelen en dat van ieder mens een betekenisvolle bijdrage aan de samenleving wordt gevraagd. We willen dat de ruimte voor de kleine én de grote ambitie wordt gevoeld en gewaardeerd.

We hanteren daarbij een aanpak waarbij strengheid en duidelijkheid, maatwerk en resultaat altijd samengaan met een positieve benadering, met de wil om te leren, met oog voor creativiteit en culturele waarden. We willen dat terugzien in houding en gedrag van leerlingen die onze scholen verlaten. Maar we willen dat ook terugzien in houding en gedrag van alle collega's die in de LMC-scholen werkzaam zijn. We denken dat we onze visie het beste gestalte kunnen geven door kleinschaligheid als handelsmerk te kiezen, niet alleen omdat de kenmerken van de Rotterdamse leerling daar om vragen maar ook

omdat we zo een breed palet aan profielen voor onze scholen mogelijk maken. Kleinschaligheid maakt ons onderwijs en onze vestigingen persoonlijk.

Motto

Met de ontwikkeling van de nieuwe visie en missie is ook een motto in het leven geroepen voor LMC als teken van een hernieuwde start: Leren Leven, Menselijk en op Maat, Collegiaal en Coöperatief.

3.3 Beleid

Het meerjarenbeleidsplan heeft een looptijd van 2014 tot 2018. Het plan staat op de internetsite van LMC-VO (www.lmc-vo.nl) en is daarmee toegankelijk voor alle belangstellenden. Het is de basis voor nieuwe schoolplannen en voor de beleidscyclus.

4. Kernactiviteiten

LMC-VO houdt scholen in stand om voortgezet onderwijs te verzorgen. De LMC-scholen bieden praktijkonderwijs (PrO), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO), hoger algemeen vormend onderwijs (HAVO) en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (VWO). De VMBO-scholen van LMC-VO verzorgen de basisberoepsgerichte, de kaderberoepsgerichte, de gemengde en de theoretische leerweg (MAVO).

Leerlingen afkomstig uit Spijkenisse en omgeving kunnen onderwijs volgen aan de enige LMC-school buiten Rotterdam, Charles de Foucauld mavo. De andere scholen hebben veelal leerlingen uit Rotterdam en omgeving. Verschillende scholen trekken door hun profiel ook leerlingen die verder weg wonen. Een voorbeeld hiervan is de Havo/vwo voor Muziek en Dans die als vooropleiding voor Codarts leerlingen uit het hele land heeft.

Via de Eenheid Zorg waar de onderwijsopvangvoorziening en het expertisecentrum van LMC-VO zijn ondergebracht, biedt LMC-VO ook contractactiviteiten aan die verband houden met onderwijs. De onderwijsopvangvoorzieningen zijn in 2015 vervallen. De Eenheid Zorg verzorgt nu de uitvoering van het OPDC voor Koers VO.

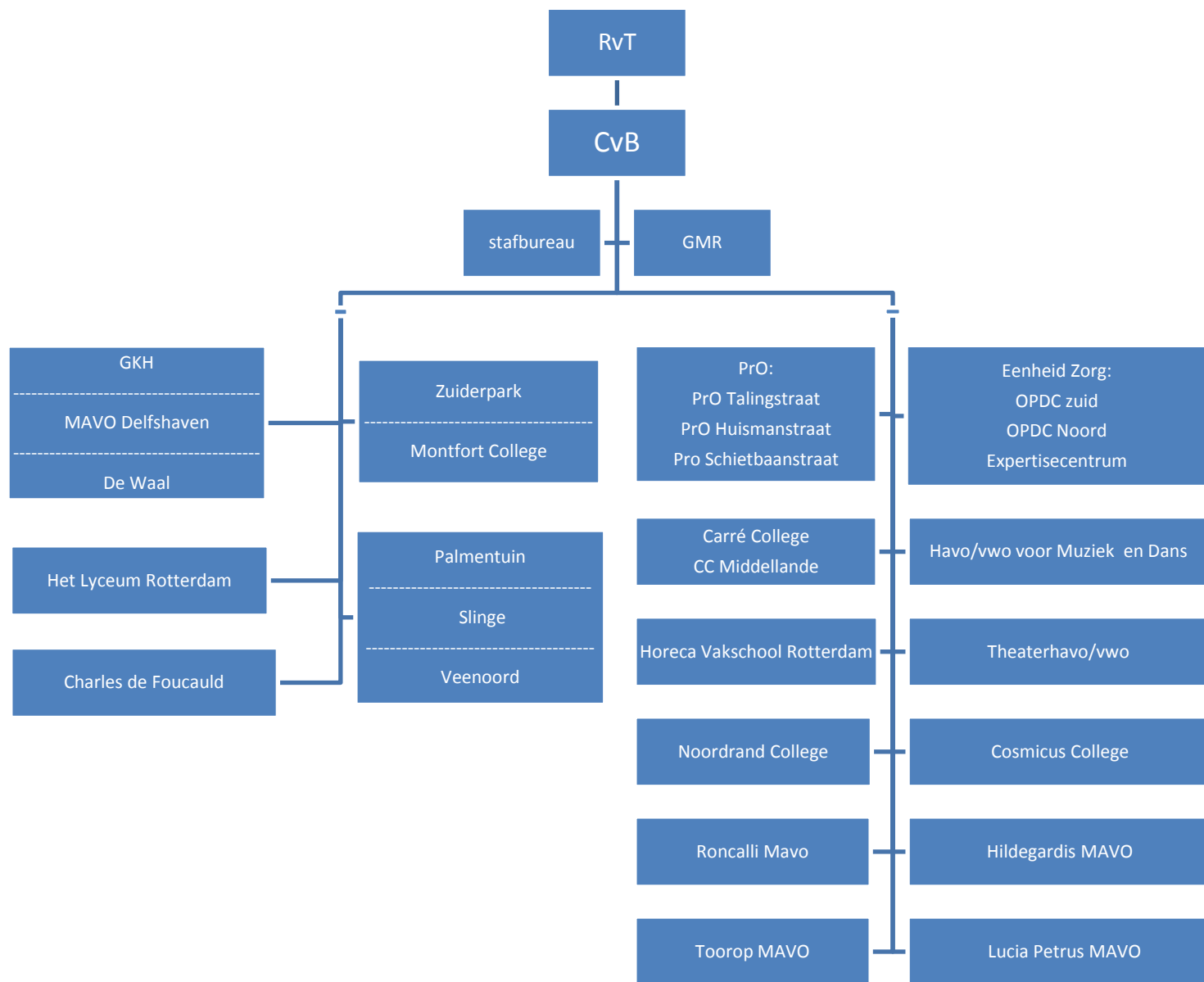
5. Juridische structuur

Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder voortgezet onderwijs te Rotterdam e.o. (LMC-VO) is een stichting zonder winstoogmerk. De stichting wordt bestuurd door een College van Bestuur dat kan bestaan uit één of meer leden. Als er meerdere leden zijn, wordt één van deze personen door de Raad van Toezicht benoemd tot voorzitter. In 2015 vormen de heer drs. M.J.W. van der Knaap (voorzitter) en mevrouw drs. M.J. Jas het College van Bestuur. Mevrouw Jas is in overleg met de Raad van Toezicht per 1 september 2015 teruggetreden als lid van het College van Bestuur.

Het interne toezicht is belegd bij de Raad van Toezicht. Tenminste vijf en maximaal zeven personen vormen de Raad van Toezicht. Zij voeren het toezicht uit op het beleid van het College van Bestuur en op de gang van zaken binnen de organisatie en de scholen. Daarnaast fungeert de Raad van Toezicht voor het College van Bestuur als raadgever, adviseur en als klankbord. Eén van de leden van de Raad van Toezicht is benoemd op voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad.

6. Organisatiestructuur

De organisatie van LMC-VO is ingericht volgens de besturingsfilosofie van LMC-VO. De scholen zijn daarbij binnen de LMC-kaders autonoom. De directeuren leggen verantwoording af aan het College van Bestuur en worden dan ook rechtstreeks door het College van Bestuur aangestuurd. De medezeggenschap is op schoolniveau belegd bij de verschillende medezeggenschapsraden en op LMC-niveau bij de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Het stafbureau dat bestaat uit zes stafafdelingen ondersteunt het College van Bestuur en de scholen.

7. Bestuursverslag

7.1 Organisatie

College van Bestuur

Mevrouw Jas trekt zich per 1 september 2015 in overleg met de Raad van Toezicht terug als lid van het College van Bestuur. Afsproken wordt dat zij nog een jaar werkt voor LMC-VO in een directeursfunctie.

De heer Van der Knaap heeft aangekondigd per 1 oktober 2016 zijn functie neer te zullen leggen.

Management

Het College van Bestuur stelt in 2015 in overleg met de directeuren een bandbreedte vast voor het management van 6 – 6,7% van de loonkosten van de school/scholen binnen een scholengroep. Dit past in het gezamenlijk streven om het percentage management binnen LMC-VO te reduceren. In 2015 is het aantal directeuren van scholen/ scholengroepen afgenomen tot zestien.

Mede in het kader van de vorming van scholengroepen worden functiebeschrijvingen opgesteld voor de functies "directeur scholengroep" en "locatieleider". De al bestaande functiebeschrijving van teamleider wordt aangepast voor de schaal 12-functie. De functies worden opgenomen in het functiebouwwerk van LMC-VO.

Er zijn meerdere wisselingen in het management, gedeeltelijk vanwege pensionering maar ook ter voorbereiding op de vorming van scholengroepen. Per 1 augustus zijn directeuren benoemd voor de scholen Veenoord (als onderdeel van de scholengroep Veenoord, Slinge en Palmentuin), Carré College, Hildegardis MAVO en Lucia Petrus MAVO. De benoemingen voor de laatste twee scholen zijn voor een periode van een jaar. Al snel blijkt dat de directeur die benoemd is voor Veenoord een directeursfunctie elders heeft aanvaard. In zijn plaats wordt een interim-directeur benoemd.

In 2015 stelt het College van Bestuur verder locatieleiders aan voor drie scholen die onderdeel zijn geworden van scholengroepen. Ook drie teamleiders worden benoemd. Een directeur neemt de werkzaamheden van een andere, langdurig zieke directeur waar met hulp van een teamleider.

Eenheid Zorg - OPDC

In het kader van Passend Onderwijs is Koers VO verplicht te zorgen voor een Orthopedagogisch-didactisch centrum (OPDC). De taak van de Eenheid Zorg met betrekking tot de Onderwijsopvangvoorzieningen is daarmee komen te vervallen. In samenspraak met de andere aanbieders van opvangvoorzieningen spreekt het College van Bestuur met Koers VO af dat de Onderwijsopvangvoorzieningen van LMC-VO omgevormd worden tot een Orthopedagogisch-didactisch centrum. Een overeenkomst tussen Koers VO en LMC-VO is opgesteld en dient als basis voor de uitvoering van deze dienst. Koers VO bepaalt de in-, door- en uitstroom maar ook het programma van het OPDC. LMC-VO is verantwoordelijk voor het personeel dat binnen de voorziening werkt.

Mogelijke overdracht Sint-Laurenscollege aan LMC-VO

Het overleg tussen het bestuur van Sint-Laurenscollege en LMC-VO over een mogelijke overdracht van de school aan LMC-VO wordt in 2015 voortgezet. Verschillende onderzoeken zoals een omgevingsverkenning en financiële onderzoeken worden daarbij uitgevoerd. Een concept-fusierapport is inmiddels beschikbaar. Het is de verwachting dat in de loop van 2016 verdere besluitvorming plaatsvindt.

Voorgenomen sluiting MAVO Delfshaven

De MAVO Delfshaven is al jaren erg klein. Door deze beperkte omvang draait de school met verlies. Ook de meerjarenverwachting geeft geen gunstig beeld. Het College van Bestuur heeft de situatie uitvoerig besproken met de directie en heeft besloten de school te sluiten aan het eind van het schooljaar 2015/2016.

Samenwerking andere besturen - AZC

LMC-VO werkt intensief samen met andere schoolbesturen binnen Rotterdam. De voorzitter van het College van Bestuur is in 2015 voorzitter van het samenwerkingsverband Koers VO en van FOKOR waar alle PO- en VO- besturen van Rotterdam met elkaar de gemeenschappelijke (onderwijs)belangen bespreken. Daarnaast participeert LMC-VO in de sectorkamer waar de afstemming tussen de besturen en de gemeente Rotterdam plaatsvindt, het zogenaamde op overeenstemming gerichte overleg. Ook in dat overleg vervult de voorzitter van het College van Bestuur de voorzittersrol.

De gemeente Rotterdam benadert in 2015 de besturen met de vraag om onderwijs te verzorgen voor leerlingen uit het asielzoekerscentrum dat beschikbaar komt in Rotterdam. LMC-VO zal samen met BOOR het voortgezet onderwijs gaan verzorgen. Een overeenkomst met de gemeente en BOOR wordt voorbereid. In 2015 is sprake van een verdere toename van het aantal leerlingen voor het ISK-onderwijs. Het is de verwachting dat ook in 2016 het aantal ISK-leerlingen stijgt.

LMC-VO haalt de banden met enkele grotere PO-besturen (Kind en Onderwijs, PCBO, RVKO) aan om daarmee een betere doorstroming van leerlingen naar LMC-scholen te bewerkstelligen en betere contacten te krijgen met de toeleveranciers van LMC-VO. Afgesproken is onder meer dat voor PO-leerlingen gastlessen worden verzorgd en dat zij LOB-activiteiten kunnen volgen op LMC-scholen.

Integriteitstraject

In 2014 is een integriteitstraject gestart met als uitkomst het vaststellen van een integriteitscode en gedragsregels. De tweede fase van het traject loopt door in 2015. Dit betreft een pilot op de scholen Noordrand College, Zuiderpark en Palmentuin. Alle medewerkers van deze scholen zijn hiervoor benaderd. De ervaringen zijn erg positief, zowel bij het management als bij de medewerkers. De andere directeuren krijgen de keuze de integriteitsmodule ook op hun school in te zetten.

Afhandeling klachten

Een ouder van een leerling heeft de Landelijke Klachtencommissie geschreven dat zij te laat geïnformeerd is door de school dat haar zoon niet op deze school zijn opleiding kan vervolgen. Het College van Bestuur wikkelt de klacht af en verklaart deze gegrond.

De ouders van een leerling van een andere school dienen bij het College van Bestuur een klacht in omdat de school zich niet geheel zou hebben gehouden aan het PTA. Uit onderzoek blijkt dit inderdaad het geval te zijn. Het College van Bestuur stelt daarop de ouders in het gelijk. De school meldt de situatie bij de Inspectie van het Onderwijs en stelt een plan van aanpak op en voert dit plan ook uit.

Aan het eind van 2015 is een klacht ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie. Deze klacht wordt afgehandeld in 2016.

7.2 Onderwijs

Rekenen en taal

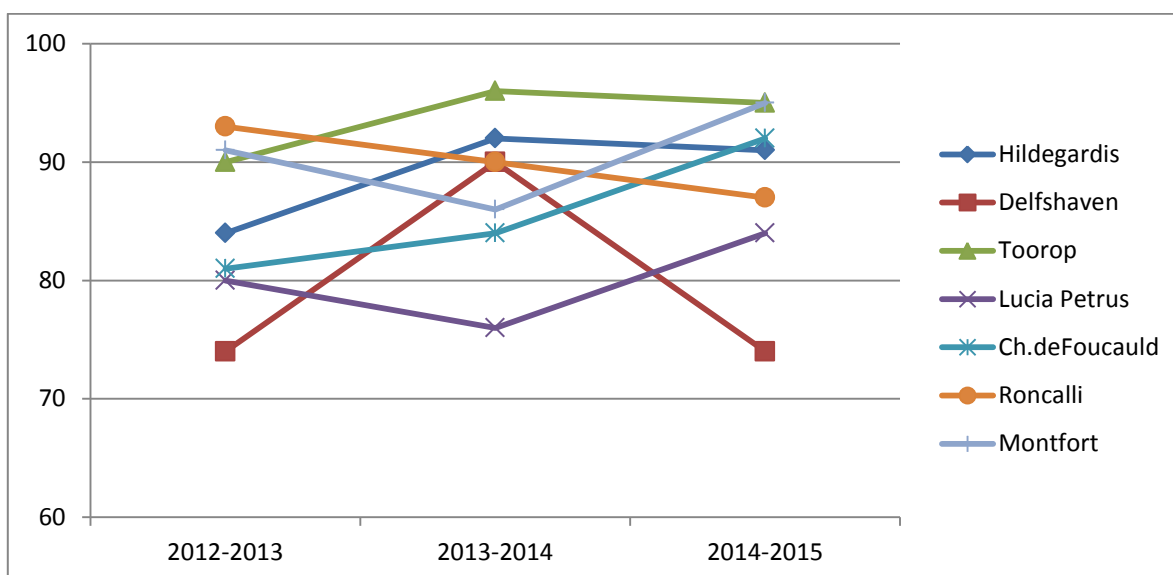
Meerdere scholen van LMC-VO hebben in samenwerking met CPS afspraken gemaakt om aan de referentieniveaus rekenen te werken. Rekenbeleidsplannen zijn ontwikkeld en leerlingen krijgen in 2015 extra uren rekenonderwijs. Op alle LMC-scholen worden rekencoördinatoren aangesteld. Een groeiend aantal scholen is de toets Diacijfer gaan gebruiken en enkele scholen ook de variant hiervan voor het vak Engels. De resultaten van de rekentoets in mei 2015 zijn in bijlage 1 opgenomen.

Ook op het gebied van taal zijn in 2015 ontwikkelingen gaande. De scholen stellen m.i.v. het schooljaar 2015-2016 een taalcoördinator aan. Verder start CED een onderzoek naar de correlatie tussen Diataaltoetsen en de uiteindelijke examencijfers. Voor zowel taal als rekenen beginnen expertgroepen met de ontwikkeling van reken- en taalproducten die volgend jaar ingezet kunnen worden binnen het onderwijs.

Examenresultaten

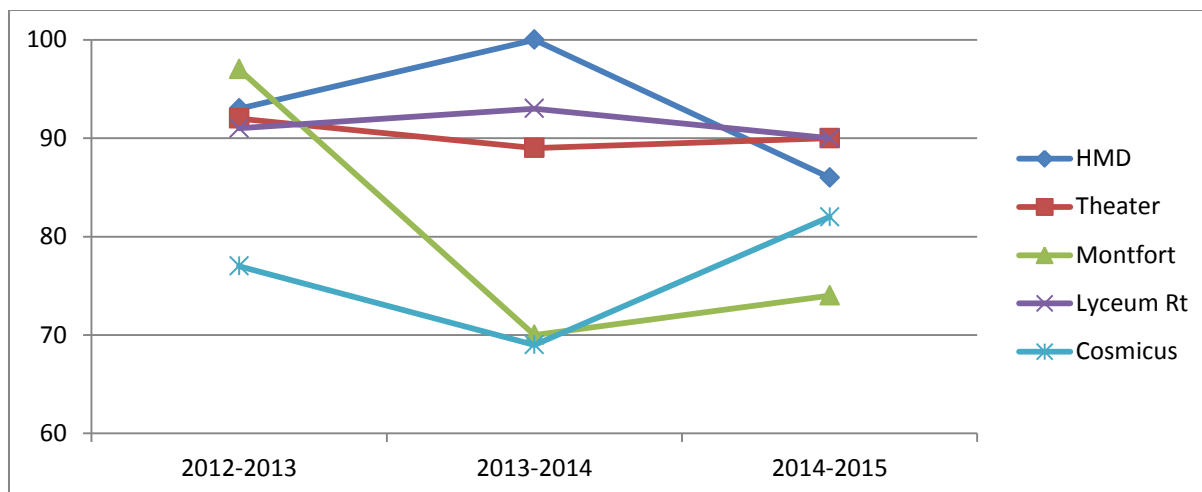
Het gemiddelde slagingspercentage van LMC-VO over schooljaar 2014/2015 is 91. Dit is een lichte stijging ten opzichte van de schooljaren 2013/2014 en 2012/2013. Het gemiddelde slagingspercentage binnen het mavo-onderwijs is redelijk stabiel. Binnen het havo-onderwijs is sprake van een lichte stijging ten opzichte van 2013/2014 maar het percentage is nog wel lager dan het percentage van 2012/2013. Het vwo-onderwijs laat een aanzienlijke stijging van het gemiddelde slagingspercentage zien ten opzichte van de voorgaande twee schooljaren.

Slagingspercentages mavo-onderwijs

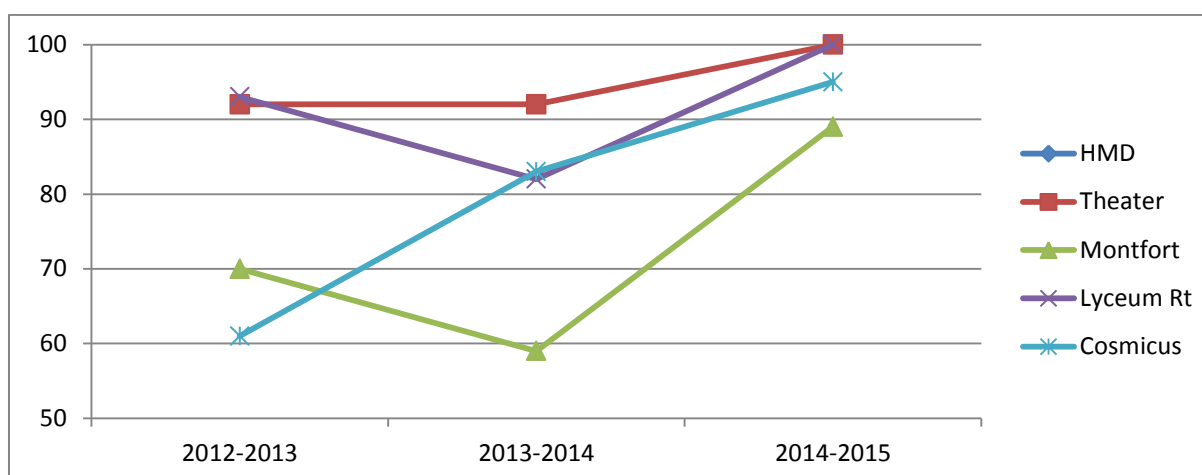

Slagingspercentages havo-onderwijs

Slagingspercentages vwo-onderwijs

Passend Onderwijs

De scholen binnen Rotterdam houden zich bij de overgang van leerlingen van PO naar VO aan de Rotterdamse Plaatsingswijzer. LMC-VO is aangesloten bij het regionale plaatsingsoverleg van het samenwerkingsverband Koers VO om moeilijk plaatsbare leerlingen van een passende onderwijsplek te voorzien.

In 2015 is sprake van een groeiend aantal leerlingen in de VO-leeftijd dat geen onderwijs volgt. Ook LMC-VO heeft een aantal van deze leerlingen. De werkgroep Passend Onderwijs, de gemeente Rotterdam en het samenwerkingsverband Koers VO spreken daarom af dat het OPDC Rotterdam een tiental van deze leerlingen kan opvangen.

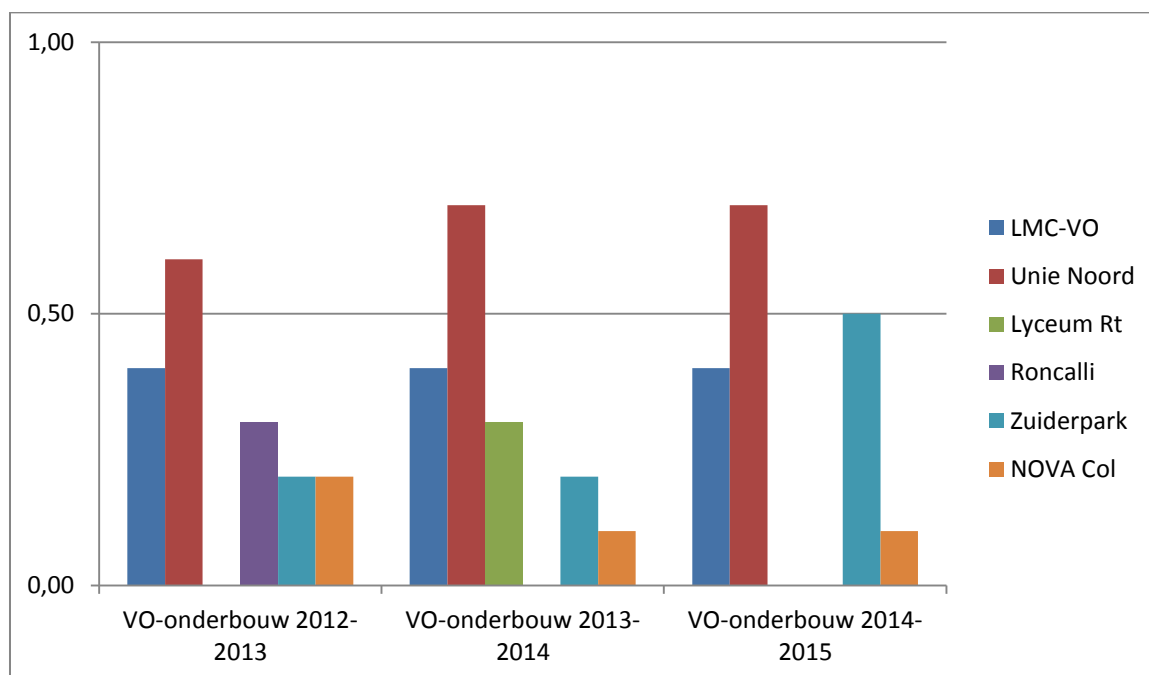
Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB)

De scholen van LMC-VO in Rotterdam zuid zijn begonnen met een digitaal talentportfolio waarin leerlingen hun ontwikkeling en hun ervaringen op het gebied van LOB vastleggen. De opzet en structuur zijn vastgelegd in de visie van het programma NPRZ (Nationaal Programma Rotterdam-Zuid) en in "Leren Loont". De ervaringen van de scholen worden gedeeld in het LOB programma van "Leren Loont" en met de scholen van LMC-VO aan de andere kant van de Maas.

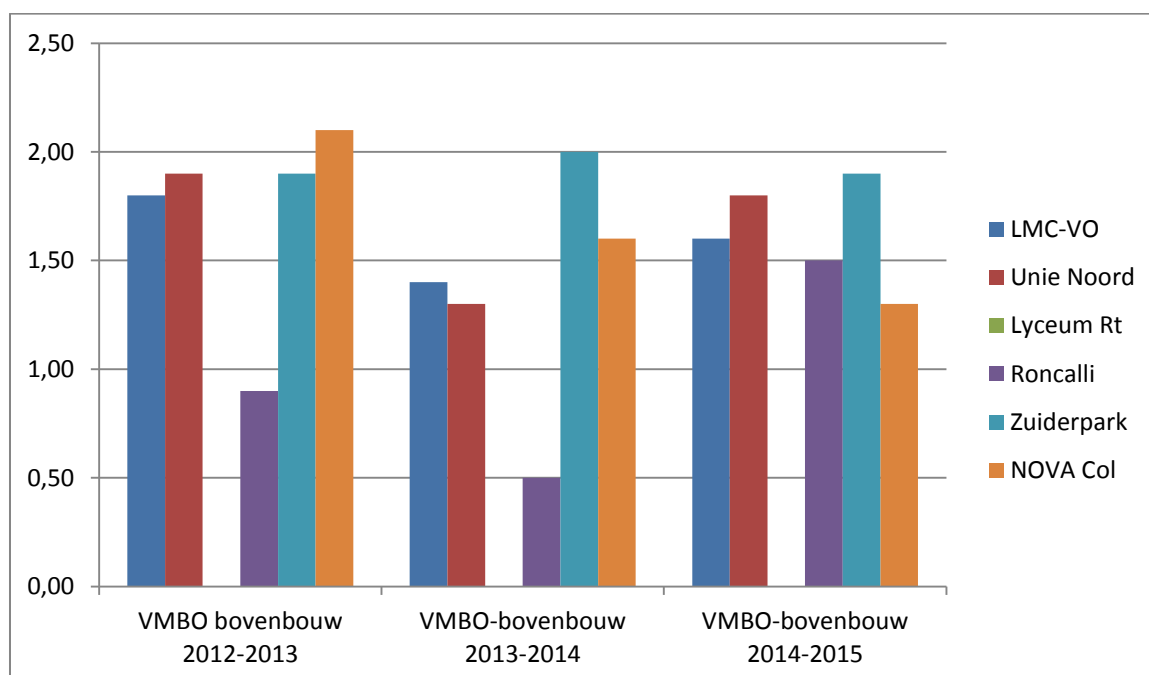
Voortijdig schoolverlaten (VSV)

LMC-VO voert ook in 2015 beleid om het aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen. Afspraken daartoe zijn onder meer vastgelegd in het Rotterdams Onderwijsbeleid 2015-2018 "Leren Loont". In november 2015 zijn de definitieve gegevens over het voortijdig schoolverlaten over schooljaar 2013/2014 openbaar gemaakt. Met uitzondering van de HAVO/VWO scholen blijven de scholen van LMC-VO binnen de gestelde normen.

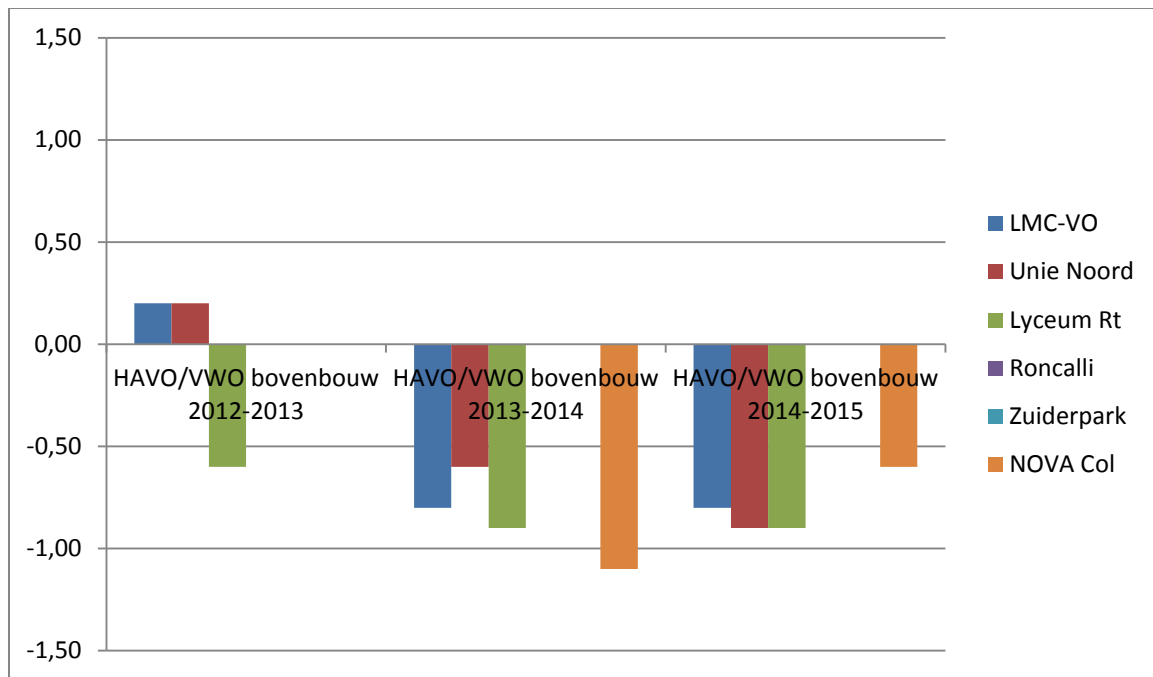
Voortijdig schoolverlaten onderbouw zit onder de prestatienorm van 1% en is daarmee positief.

Voortijdig schoolverlaten VMBO bovenbouw zit eveneens onder de prestatienorm (4%) en is daarmee positief.

De havo/vwo-scholen van LMC-VO halen de prestatienorm voortijdig schoolverlaters niet.

De reden hiervan is de lage prestatienorm (0,5%) in combinatie met het kleine aantal leerlingen op de havo/vwo afdelingen. (Het betreft vaak maar 1 of 2 leerlingen die voortijdig de school verlaten).

De school heeft de leerlingen in beeld maar kan vertrek niet altijd voorkomen.

7.3 Kwaliteit

Kwaliteitszorg

Inspectie van het Onderwijs

Op meerdere scholen voert de Inspectie van het Onderwijs een (tussentijds) kwaliteitsonderzoek uit. Alle onderzoeken worden positief afgerond. LMC-VO heeft dan ook aan het eind van 2015 geen enkele zwakke of zeer zwakke afdeling. Dat betekent dat in vier jaar tijd de kwaliteit van het onderwijs sterk verbeterd is. In 2012 waren er nog zeven zwakke en één zeer zwakke afdeling bij LMC-VO. Een overzicht van de door de Inspectie van het Onderwijs toegekende arrangementen is opgenomen in bijlage 6.

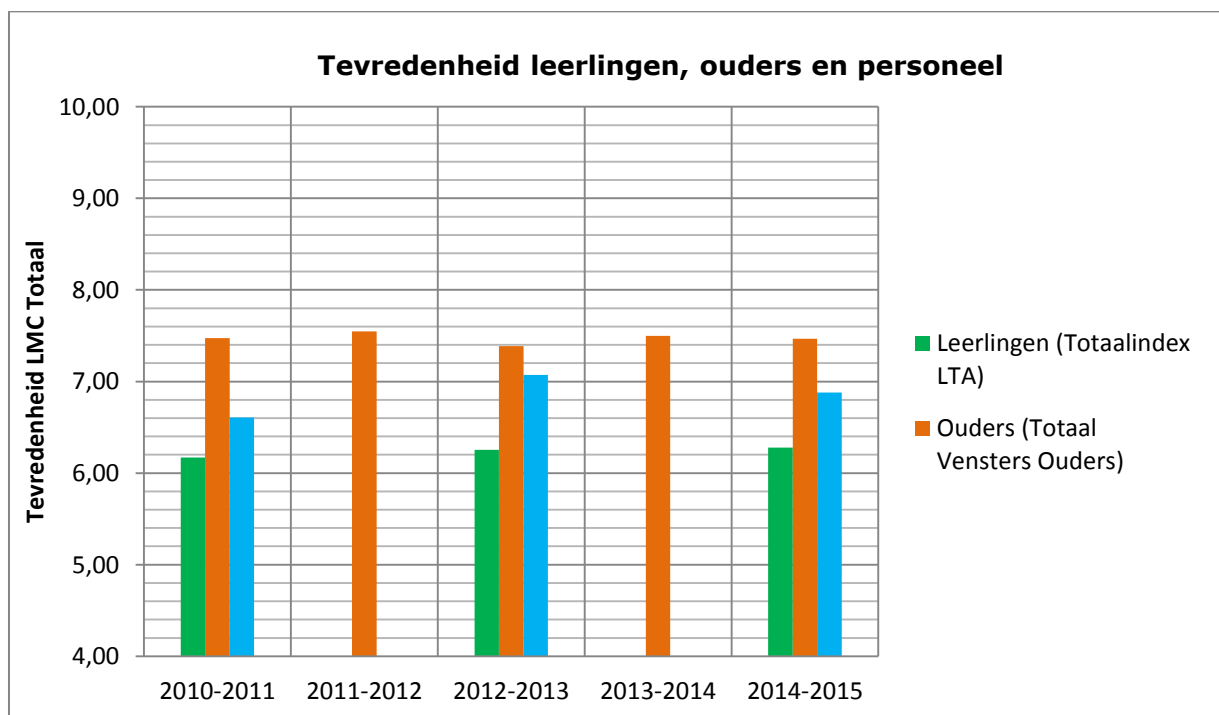
Bestuurlijk gesprek met de Inspectie van het Onderwijs

Op 30 september voert het College van Bestuur het jaarlijkse bestuursgesprek met de inspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. In dit gesprek wordt de algemene gang van zaken besproken maar ook de kwaliteit van de afzonderlijke scholen tegen het licht gehouden. De Inspectie van het Onderwijs is tevreden over de opgaande lijn in kwaliteitszorg en –borging maar waarschuwt voor een dalende trend bij de opbrengsten van enkele scholen. Het College van Bestuur stuurt hier op.

Tevredenheidsonderzoeken

Op alle scholen worden tevredenheidsonderzoeken uitgevoerd gericht op drie doelgroepen: leerlingen, ouders en personeel. De uitkomsten van de tevredenheidsonderzoeken worden geanalyseerd. Het College van Bestuur bespreekt de uitkomsten met de directeurs van de scholen. Ook op het stafbureau wordt onder de medewerkers een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd.

Uit de tevredenheidsonderzoeken op de scholen blijkt dat ouders gemiddeld meer tevreden over de scholen zijn dan de leerlingen. Wel is in de laatste jaren een lichte stijging te constateren van de gemiddelde mate van tevredenheid van leerlingen.

Magister Management Platform

Het is mogelijk om met de tool Magister Management Platform op grond van eerdere resultaten opbrengstprognoses op te stellen. Aan de hand van de prognoses kan een school of het bestuur nog actie ondernemen om opbrengsten te beïnvloeden. De directeuren worden geschoold in het gebruik van de tool. Er zijn nu vijftien Rendementen-apps binnen LMC-VO. Dit houdt in dat bijna alle scholen en de stafafdeling Onderwijs & Kwaliteit gebruik kunnen maken van de Rendementen-app om de opbrengsten van de scholen in beeld te brengen.

Managementrapportages

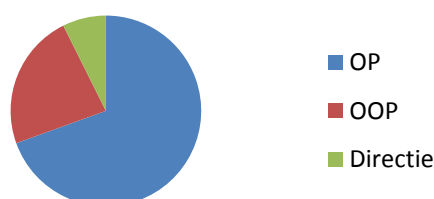
Er is een nieuw format voor de managementrapportages ontwikkeld en ingevoerd. Aan dit format kunnen digitale data worden gekoppeld. Eind 2015 wordt voor de eerste keer met het format gewerkt. De ervaringen zijn positief.

7.4 Personeel

Insourcen PSA

LMC-VO heeft ervoor gekozen de personeels- en salarisadministratie in eigen beheer uit te gaan voeren. Op basis van een Programma van Eisen is gekozen voor het systeem van AFAS. Aangezien LMC-VO al met het financiële pakket van AFAS werkt, komen Financiën en HRM hierdoor binnen hetzelfde systeem. Het PSA/HR-systeem van AFAS wordt per 1 januari 2016 ingevoerd. Na een proef in augustus/september wordt in november en december schaduw gedraaid met alle salarissen in AFAS. Via verschillende nieuwsbrieven worden de medewerkers geïnformeerd over de overgang naar AFAS. Leidinggevenden en administratief medewerkers krijgen een instructieochtend.

**Samenstelling personeel
eind 2015**

Ziekteverzuim

jaar	VZ % LMC	VZ% VO	VZ freq. LMC	VZ freq. VO	VZ duur LMC	VZ duur VO
2011	6,4	5,2	1,51	1,5	22,78	11,6
2012	5,76	5,2	1,41	1,7	19,43	14
2013	5,41	5,0	1,34	1,7	8,97	12
2014	5,88	4,9	1,70	1,6	12,39	13
2015	6,55		1,51		13,87	

In 2014 was het ziekteverzuim binnen LMC-VO, na twee jaar van daling, gestegen. Deze stijging zet zich voort in 2015. Met een percentage van 5,9% in 2014 en 6,5% in 2015 lijkt het verzuim weer boven het landelijke VO-gemiddelde te komen. Hoewel de landelijke cijfers voor 2015 nog niet bekend zijn, lijkt het landelijke verzuimpercentage in het VO stabiel rond de 5 procent. Datzelfde geldt voor de verzuimfrequentie en gemiddelde verzuimduur maar daar zijn de afwijkingen van het landelijk gemiddelde minder in het oog springend.

	Verzuim%	Vz t/m 1 jr	Vz 1-2 jr	Verzuim Frequentie	Verzuimduur
jan - april 2014	6,32	5,00	0,81	2,20	6,24
jan - april 2015	7,87	6,67	0,73	2,17	7,65
mei - aug 2014	5,21	3,96	0,88	0,88	30,04
mei - aug 2015	6,19	5,06	0,54	0,75	24,69
sept - dec 2014	6,13	5,22	0,59	2,03	10,36
sept - dec 2015	5,99	4,74	0,79	1,59	13,56

Met behulp van de arbodienst en een extern bedrijf ontwikkelt LMC-VO een aanpak om het verzuim tegen te gaan. Zes scholen gebruiken deze aanpak, een maatwerkplan. Vanuit het stafbureau worden de ontwikkelingen gemonitord.

Funcziemix

LMC-VO had op de formele peildatum de OCW-targets voor de funcziemix niet gerealiseerd. Beleid om de targets te halen, is ontwikkeld en maatregelen zijn ingezet. Dit leidt tot een stijging van de percentages LC- en LD-docenten. Per 1 oktober 2015 is 75% van de funcziemix gerealiseerd.

Funcziemix			
	LB	LC	LD
Stand van zaken bij start in 2008	71%	23%	6%
Peildatum oktober 2013	40%	53%	6%
Target OCW voor 2014	24%	52%	23%
Verwachting voor okt. 2014 op het moment van inventarisatie in jan. 2014	29%	62%	9%
Peildatum oktober 2014	36%	55%	9%
Peildatum oktober 2015	32%	59%	9%

Met een brief van de vakorganisaties, de VO-raad en het ministerie van OCW wordt aangekondigd dat een gesprek met het College van Bestuur van LMC-VO georganiseerd zal worden met als onderwerp de niet-gerealiseerde streefpercentages door LMC-VO. Dit gesprek zal plaatsvinden in 2016.

LMC-academie – Inspiratiebijeenkomst

Op intranet krijgt de LMC-academie een eigen "website" waarop het cursusaanbod van de LMC-academie staat. Alle medewerkers hebben toegang tot deze "website" en kunnen reageren op het cursusaanbod. Een andere activiteit van de LMC-academie is het organiseren van inspiratie-bijeenkomsten voor het management en de stafhoofden. De eerste bijeenkomst wordt georganiseerd rond het thema "Leiderschap". De heer T. Homan, hoogleraar Implementation and Change Management bij de Open Universiteit, begeleidt deze bijeenkomst. Voor de tweede bijeenkomst wordt mevrouw J. Vermaas als spreker uitgenodigd. Zij is expert op het gebied van opbrengstgericht werken.

Opleidingsschool Rotterdam (OSR)

Uit een samenwerking tussen de Hogeschool Rotterdam, het Interfacultair Centrum voor Docentenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing van de Universiteit van Leiden, de Docentenopleiding van de Technische Universiteit Delft en meerdere Rotterdamse besturen voor voortgezet onderwijs is de OSR ontstaan. Meerdere scholen van LMC-VO fungeren als opleidingsschool op basis van de samenwerkingsovereenkomst. Studenten worden in het kader van hun opleiding tot docent ingezet op deze scholen en daar begeleid door hiervoor opgeleide docenten. Inmiddels doen dertien VO-scholen mee aan deze opleiding. De opleidingsschool is succesvol en het aantal studenten dat deelneemt, stijgt dan ook in 2015. Enkele docenten laten zich scholen tot basiscoach zodat het aantal studentcoaches toeneemt. In december 2015 voert Hobeon een beoordeling/ accreditatie uit. De beoordelingscommissie oordeelt positief.

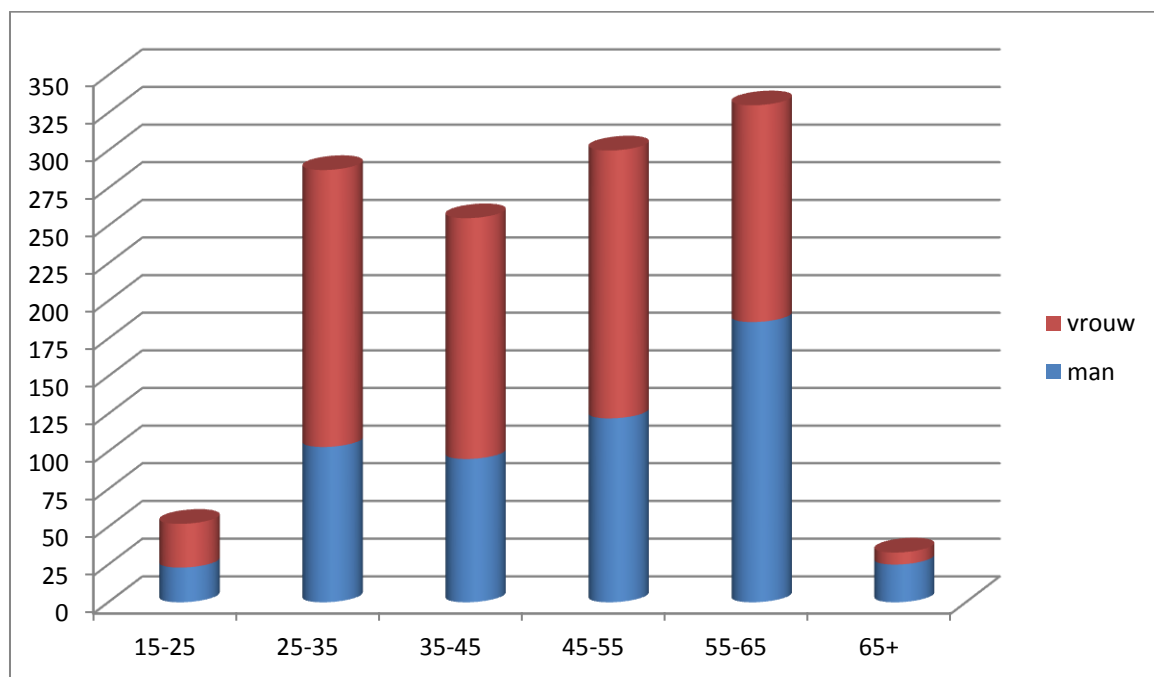
Scholingstraject stafbureau

Uit het onder de medewerkers gehouden tevredenheidsonderzoek blijkt dat met name doorgroeimogelijkheden en onderlinge communicatie aandachtspunten zijn. Om de communicatie te verbeteren, volgen deze medewerkers een scholingstraject "Grondhouding en communicatie op de werkvloer".

Projectleider re-integratie

LMC-VO is volgens de afspraken in de cao-VO verplicht zich in te spannen voor de re-integratie van ex-medewerkers. De uitkeringen van deze ex-medewerkers vormen een grote kostenpost vanwege de eigen bijdrage die LMC-VO betaalt (ruim € 200.000). Een projectleider re-integratie wordt ingezet om gesprekken met ex-medewerkers te voeren en om hen te stimuleren weer aan het werk te gaan. Deze projectleider voert in 2015 met een groot aantal ex-medewerkers gesprekken. Sommige ex-medewerkers blijken niet mee te werken. UWV legt hen een sanctie op.

Samenstelling man/vrouw en leeftijdsopbouw personeel

Uit de leeftijdsopbouw blijkt dat LMC-VO een relatief oude organisatie is. Verreweg de meeste personeelsleden zijn ouder dan 45 jaar. De groep tussen 35 en 45 jaar is minder goed vertegenwoordigd. Onder de 35 jaar is de groep weer iets groter.

7.5 Financiën

Insourcen financiële administratie

Vanaf 1 januari 2015 wordt de financiële administratie met behulp van het programma van AFAS in eigen beheer uitgevoerd. In januari 2015 worden alle medewerkers die betrokken zijn bij het facturenverwerkingsproces geïnformeerd over de nieuwe werkwijze. Voor het inrichten van de vaste activa module wordt besloten door harmoniseren van de activa een inhaalslag op de afschrijvingen te maken. Veel aandacht gaat uit naar het opstellen van rapportages waardoor scholen tijdig geïnformeerd kunnen worden over de uitputting van het budget.

Inzet niet begroot positief resultaat

In 2015 wordt een richtlijn van kracht dat scholen die een niet begroot positief resultaat behalen dit resultaat voor 50% met een maximum van € 50K in de daaropvolgende twee jaar mogen inzetten. Tien scholen krijgen hierdoor extra budget toegewezen voor een totaalbedrag van € 280K. Een groot deel hiervan is verwerkt in de formatiebegroting maar € 72K wordt op een andere manier ingezet. Dit heeft een effect op het resultaat over 2015.

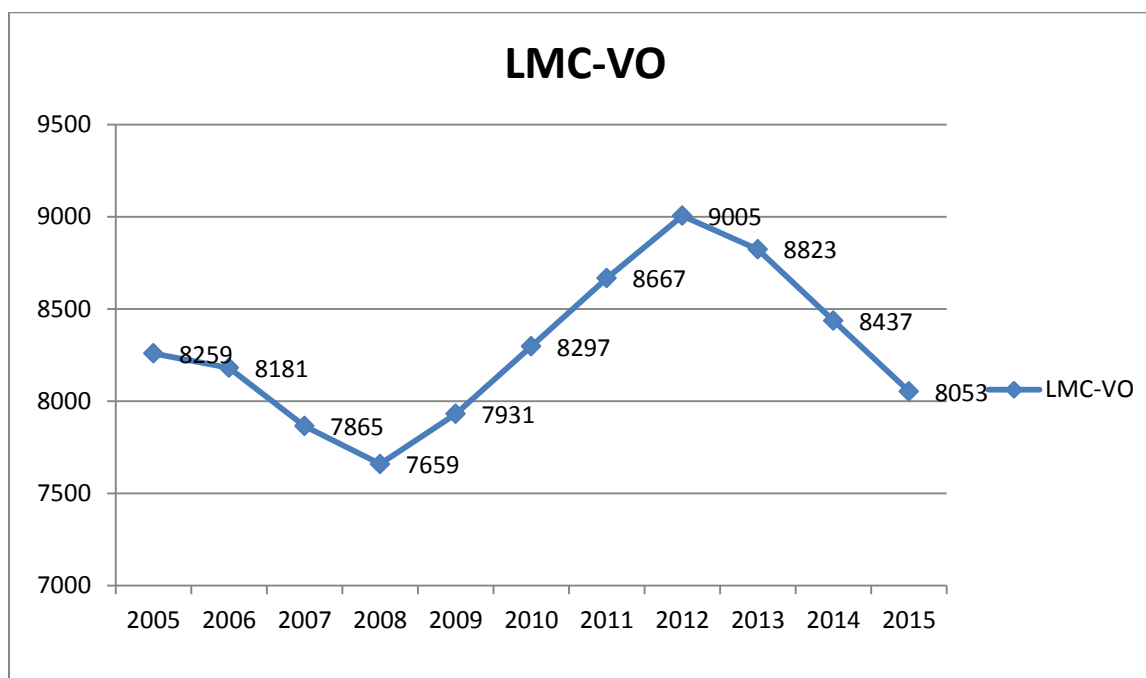
Risico-analyse

LMC-VO stelt in 2015 een risico-analyse op. Er zijn met name risico's voor de organisatie vanwege de voortzettende daling van het leerlingenaantal maar ook vanwege een claim van de gemeente Rotterdam waarbij LMC-VO het gebruik van gemeentelijke gymnastieklokalen over de afgelopen vijf jaar zou moeten betalen. De gemeente Rotterdam heeft verder problemen om de huisvestingsportefeuille binnen Rotterdam uit te voeren en wil dat schoolbesturen bijdragen in de kosten. Ook het stijgende ziekteverzuim en de kosten van de aanpak om het ziekteverzuim tegen te gaan, vormen een risico voor de organisatie.

Controle Belastingdienst

De Belastingdienst voert in november een controle uit, onder meer op het correct toepassen van de loonheffingen in 2014. Daarbij constateert de Belastingdienst verschillende onvolkomenheden. Dit leidt tot een naheffing van circa € 180K. Deze is verwerkt in de cijfers van 2015. Om naheffingen in de toekomst te voorkomen, zijn richtlijnen opgesteld.

Verloop leerlingenaantal LMC-VO, telling per 1 oktober

Vanaf 2005 is het aantal leerlingen van LMC-VO gedaald van 8259 tot 7659 in 2008. In de daarop volgende jaren heeft LMC-VO zich ingespannen om een stijging van het leerlingenaantal te realiseren. Dit was succesvol. Vooral op havo/vwo-niveau bleek een positieve ontwikkeling mogelijk. In 2012 was het aantal leerlingen toegenomen tot 9005. Helaas heeft LMC-VO deze positieve trend niet weten vast te houden. In 2015 is het aantal leerlingen gedaald tot 8053. Doordat sprake is van grotere cohorten die uitstromen, nadat zij de examens hebben afgerond, en kleinere cohorten die instromen, is het de verwachting dat de daling van het aantal leerlingen zich nog zal voortzetten in 2016. Deze ontwikkeling heeft grote effecten op de financiële positie van LMC-VO.

Financiële resultaat

Het resultaat van 2015 is uitgekomen op € 319K negatief waar € 2,4 miljoen negatief is begroot: een verschil van € 2 miljoen. Het negatieve resultaat van de begroting wordt met name veroorzaakt door gerichte onttrekkingen uit de reserves o.a. vanwege de in 2013 extra ontvangen subsidies. De grootste oorzaak van de afwijking van de begroting is de daling van het aantal leerlingen. In 2014 had LMC-VO 8363 leerlingen die bekostigd werden; in 2015 is dit gedaald naar 8031. Met een gemiddelde bate per leerling van € 8.300 is dit een daling in budget van € 2,7 miljoen. Het 5/12 deel hiervan (€ 1,1 miljoen) is in 2015 niet toegewezen aan de scholen en zorgt daarmee voor een beter resultaat dan begroot. Daarnaast heeft de gewijzigde berekening van de jubileumvoorziening ervoor gezorgd dat een bedrag van € 800K kan vrijvallen. Daar staat tegenover dat de gemeente Rotterdam met terugwerkende kracht van 5 jaar het gebruik van gymnastieklokalen in rekening zal brengen voor een bedrag van € 800K. Het resterende deel wordt veroorzaakt door lagere afschrijvings- en huisvestingskosten (zoals energie) en ontvangen rente.

De staat van baten en lasten laat zien dat ruim € 2 miljoen meer aan baten is ontvangen dan was begroot en ruim € 1 miljoen meer aan personele lasten is uitgegeven.

De stijging in baten komt door ontvangen extra en/of hogere subsidie voor onder andere VSV, leerplus, prestatiebox, 1^e opvang en nieuwkomers, zomerscholen en aanvullende bekostiging scholing vmbo docenten. Daarnaast is meer subsidie van de gemeente Rotterdam voor de uitvoering van het programma Leren Loont! ontvangen en zijn de bijdragen vanuit Koers VO aanmerkelijk hoger in het kader van de invoering van het passend onderwijs en de vorming van het OPDC waarvan de uitvoering bij LMC-VO ligt. Tevens zijn enkele gereserveerde gelden vrijgevallen. De zaken waarvoor deze gelden waren gereserveerd, zijn afgehandeld en niet alle gelden waren nodig. Hierbij moet gedacht worden aan de afwikkeling van de uittreding van het VO uit de Coöperatie met het MBO waar nog een mogelijkheid tot wachtgeldverplichtingen bestond.

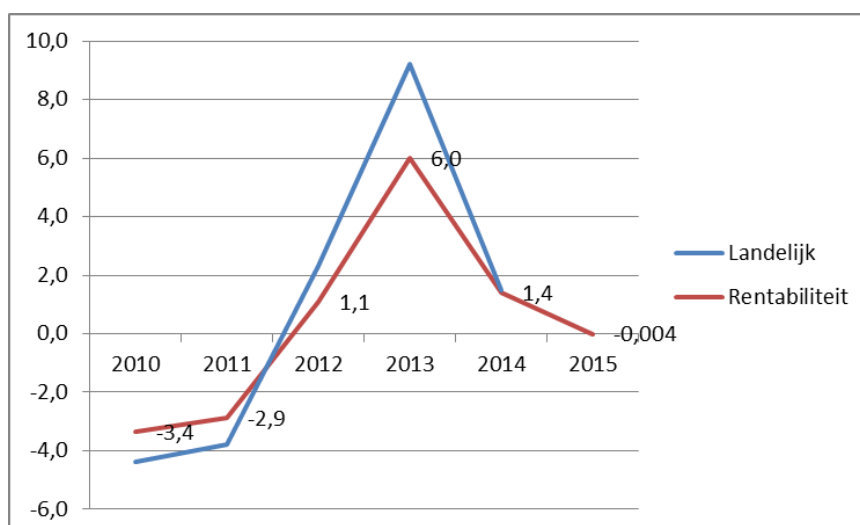
In 2014 gaf LMC-VO 76% van de baten uit aan personele kosten. In 2015 is het percentage gestegen naar 78%. LMC-VO kent een hoog ziekteverzuim. Het betekent dat de kosten voor ziektevervanging sterk zijn gestegen. Ook de kosten voor WW- en bovenwettelijke uitkeringen stijgen elk jaar. Naast het collectieve deel van 75% van de uitkeringen betaalt elke werkgever 25% van de uitkeringen van zijn voormalig personeel zelf. In 2015 gaat het om een bedrag van € 900K en betreft het 69 ex-medewerkers. Inmiddels heeft LMC-VO maatregelen genomen om te stimuleren dat ex-medewerkers op zoek gaan naar een nieuwe baan.

Het begrote negatieve resultaat is voor het grootste deel gedekt uit onttrekkingen uit intern geormerkte reserves (zie hiervoor ook de continuïteitsparagraaf). In de (meerjaren)begroting 2015 is opgenomen dat voor een bedrag van € 1,5 miljoen aan zogenaamde impuls gelden wordt vrijgemaakt uit de algemene reserve. In 2015 is uiteindelijk voor een bedrag van € 470K aan impuls gelden toegekend waarvan € 87K reeds in de begroting is opgenomen. Daarnaast is een extra bedrag van € 280K aan de scholen ter beschikking gesteld in het kader van de richtlijn inzet positief resultaat uit voorgaande jaren. Hiermee rekening houdend, is het resultaat verbeterd met € 760K.

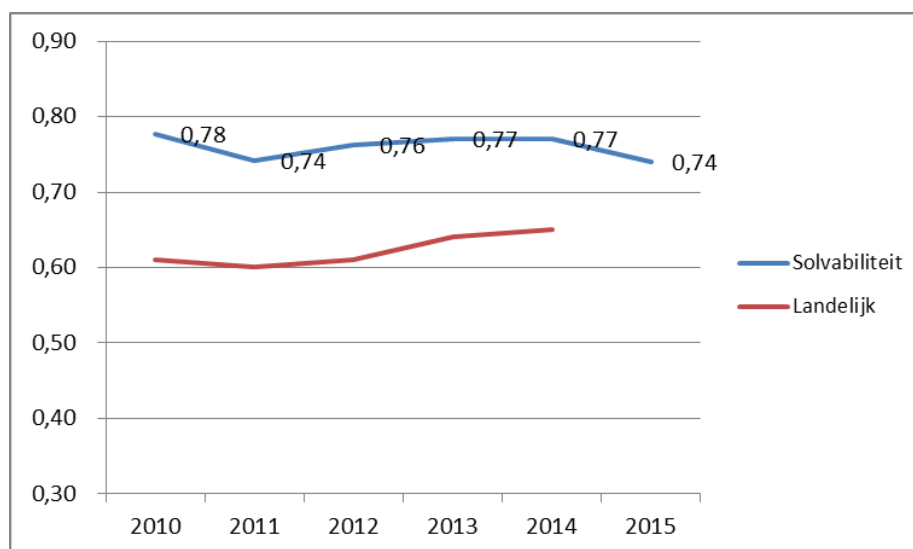
Financiële positie

Na twee jaar van positieve resultaten (met een uitschieter in 2013 vanwege extra subsidie van het ministerie van OC&W) is het resultaat in 2015 weer negatief. Gezien het vermogen van LMC is dit geen slechte ontwikkeling. Het betekent dat de rentabiliteit in 2015 iets onder de nul zakt.

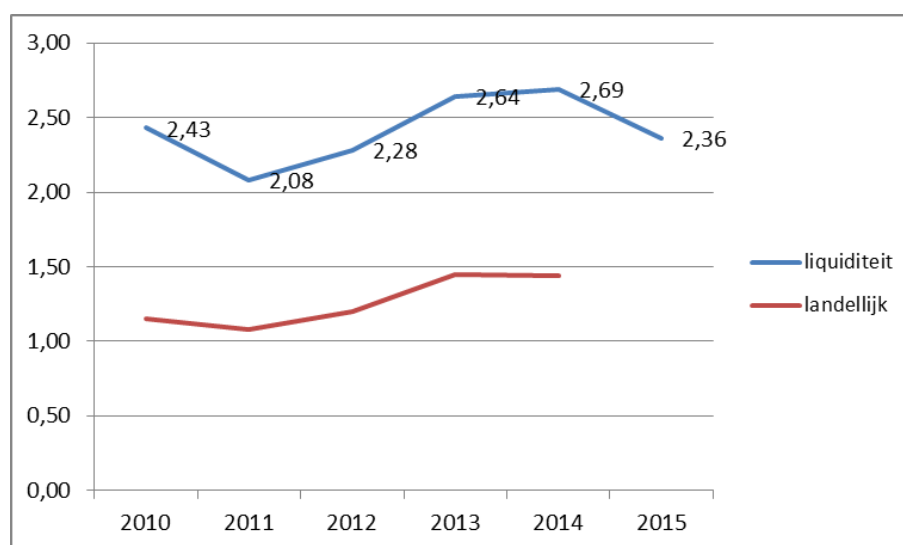
De rentabiliteit is de verhouding tussen opbrengsten (inclusief rente) en het resultaat. De signaleringsgrens ligt tussen de + 0,3 en de - 0,3.

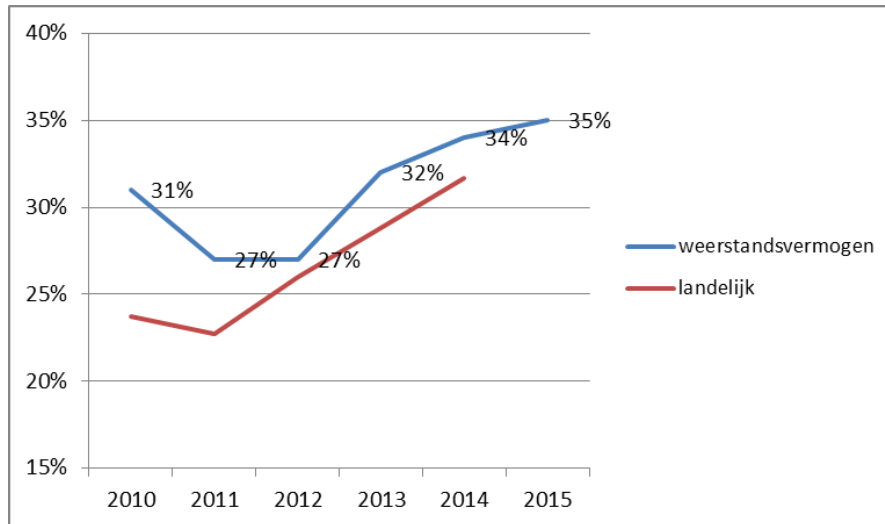
De solvabiliteit geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen (inclusief voorzieningen) en het vreemd vermogen. Een solvabiliteit van 75% betekent dat 25% van het totale vermogen uit schulden bestaat. De solvabiliteit is iets gezakt omdat met name de schulden hoger zijn. Door het in eigen beheer uitvoeren van de financiële administratie zijn de crediteuren die in 2016 facturen sturen over 2015 sneller en langer geregistreerd en er is een schuld aan twee collega-schoolbesturen van € 880K. Deze schuld is ontstaan omdat LMC-VO als penvoerder van de gemeentelijke subsidie voor het OPDC het bedrag van de gemeente heeft ontvangen. Met een signaleringsgrens van > 0,30 is de solvabiliteit van LMC-VO ruim boven deze grens.

De kasstroom voor 2015 als geheel is positief (EUR 0,3 miljoen) door de operationele kasstroom (EUR 3,7 miljoen). De kasstroom uit investeringsactiviteiten is negatief (-EUR 3,4 miljoen). De current ratio (liquiditeit) geeft de verhouding weer tussen het geld dat het bestuur op korte termijn beschikbaar heeft en wat op korte termijn moet worden betaald. Door de stijging van de kortlopende schulden daalt de liquiditeitspositie iets. Met een signaleringsgrens van > 0,75 is de ratio echter ruim boven de norm.

Het weerstandsvermogen geeft aan wat de vrije vermogensbuffer is voor het opvangen van eventuele calamiteiten. De signaleringsgrens ligt tussen de 10 en 40%. Wat een bestuur aan weerstandsvermogen nodig heeft, is sterk afhankelijk van het vermogen van de organisatie risico's goed in te schatten. In de continuïteitsparagraaf wordt daar dieper op ingegaan. Doordat het vermogen van LMC-VO gedeeltelijk extern maar ook intern is geormerkt is de vrij besteedbare ruimte beperkt.

7.6 Huisvesting en facilitaire zaken

(Nieuwbouw)projecten - aanbestedingen

Montfort College komt in 2015 in aanmerking voor een nieuwer pand door een plan, opgesteld met de gemeente Rotterdam, voor de verplaatsing van verschillende scholen in Rotterdam-zuid. Montfort College krijgt daarbij de beschikking over het pand naast Zuiderpark College. Op 17 december 2015 wordt dit pand, m.u.v. de derde verdieping, opgeleverd zodat de school kan verhuizen en het nieuwe kalenderjaar kan beginnen in dit "nieuwe" pand. De derde verdieping wordt nog aangepast waarna het op 1 september 2016 wordt opgeleverd aan LMC-VO. Het voormalige pand van Montfort College wordt "om niet" overgedragen aan de gemeente Rotterdam.

Voor de verhuizing van de school De Waal naar Katendrecht is een programma van eisen voor het afbouwpakket opgesteld. Er is wat vertraging ontstaan. Verwacht wordt dat de school halverwege 2016 kan verhuizen naar het nieuwe pand.

Noordrand College krijgt na jaren wachten toch een nieuw schoolgebouw. Het gebouw zal worden gerealiseerd aan de Icarusstraat in Rotterdam. In november wordt op basis van een Voorlopig Ontwerp en omschreven kwaliteitseisen een Europese aanbesteding gehouden.

Verbouwingen - onderhoud

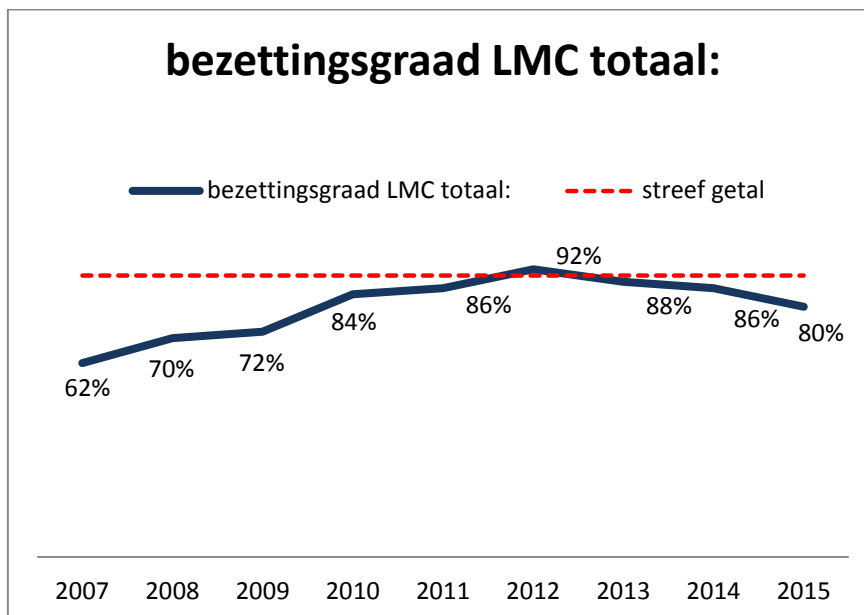
De praktijkschool aan de Talingstraat wordt grondig aangepakt waarbij de entree wordt verbouwd en de binnenkant van het schoolgebouw wordt gemoderniseerd en krijgt een nieuwe kleurstelling. De school ziet er mooi uit. Zeker de leerlingen zijn er erg blij mee. De schoolpleinen van Veenoord en Slinge worden in 2015 opnieuw ingericht.

MJOB

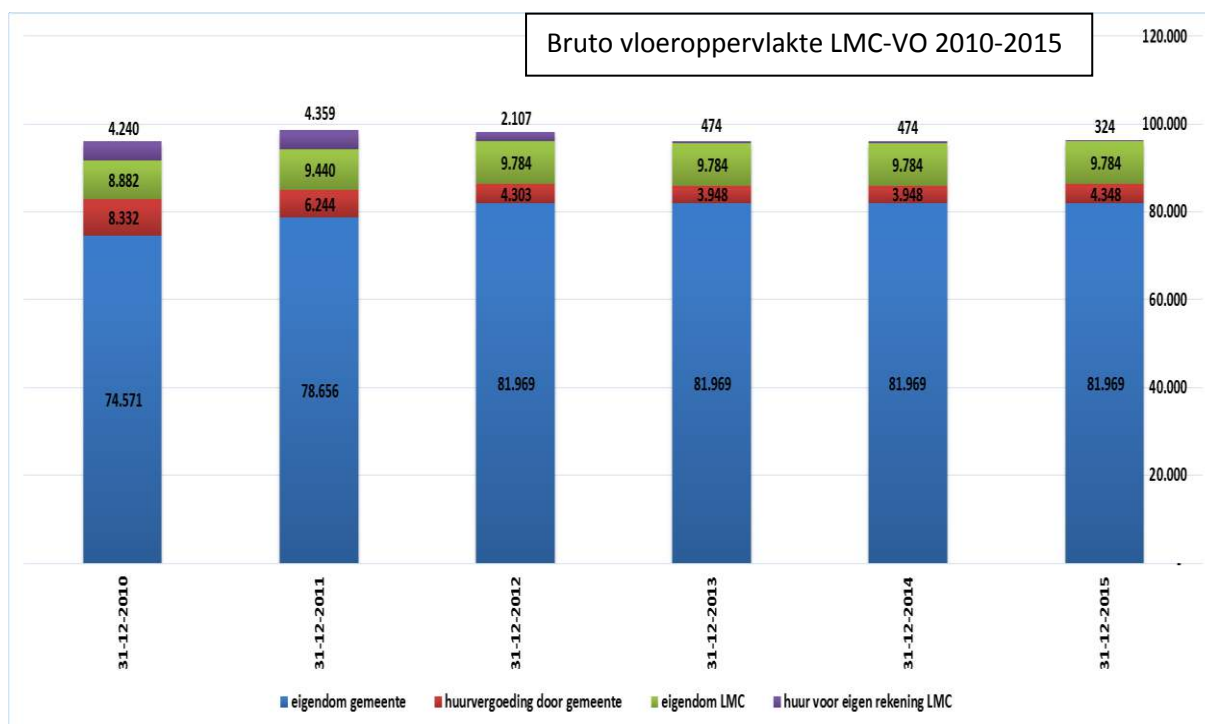
LMC-VO laat een extern bureau een meerjarenonderhoudsbegroting opstellen. Deze MJOB wordt aangevuld met de geprognosticeerde onderhoudskosten van de gebouwen die LMC-VO de komende tijd in gebruik krijgt, zoals de Unielocatie, het gebouw voor De Waal in Katendrecht, nieuwbouw Icarusstraat en nieuwbouw PrO Huismanstraat. Op basis van de MJOB worden de onderhoudskosten opgenomen in de begroting.

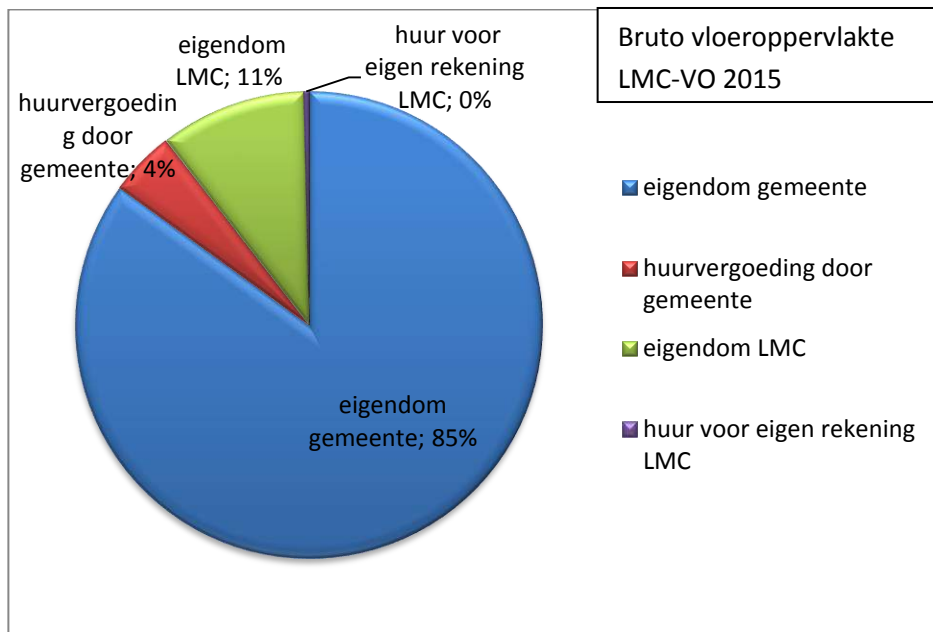
Bezettingsgraad

De daling van het leerlingenaantal beïnvloedt de bezettingsgraad negatief. De bezettingsgraad is op 1 oktober 2015 80%. Gecorrigeerd met 10% frictieleegstand en 5% ROB komt de leegstand uit op 10.000 m² bruto vloeroppervlak. Vanwege de daling van het totale leerlingenaantal wordt de huurovereenkomst van enkele lokalen t.b.v. Charles de Foucauld Mavo opgezegd. In tegenspraak hiermee krijgt de Roncalli Mavo opnieuw vier lokalen in het naastgelegen schoolgebouw van Thorbecke in medegebruik. Het is de verwachting dat MAVO Delfshaven wordt gesloten. De school Carré-Middellande kan dan verplaatst worden naar het pand van MAVO Delfshaven waarbij het oude pand van Carré-Middellande teruggegeven wordt aan de gemeente. Hierdoor zal de bezettingsgraad verbeteren.

De meeste gebouwen zijn eigendom van gemeente Rotterdam. De gebouwen die gebruikt worden door GKH en Het Lyceum Rotterdam zijn eigendom van LMC-VO. Daarnaast wordt een enkel pand gehuurd door LMC-VO waarvoor de gemeente gedeeltelijk een vergoeding geeft.

Afwikkeling claim Vestia

Vestia legt in 2015 een claim neer bij LMC-VO voor de meerwerkkosten die Vestia gehad zou hebben als gevolg van opdrachten van LMC-VO bij de nieuwbouw van de Unielocatie voor de gemeente ten behoeve van de school Zuiderpark. Dit leidt tot een rechtszaak. Na de comparitiezitting wordt het geschil tussen Vestia en LMC-VO geschikt waarbij LMC-VO minder dan de helft van het geclaimde bedrag moet betalen.

7.7 Communicatie

Update plan onderwijspositionering en schoolmarketing

In november 2014 was het Plan Schoolpositionering en Onderwijsmarketing LMC vastgesteld. Dit plan was tot stand gekomen op advies van de Werkgroep Schoolpositionering en Onderwijsmarketing bestaande uit drie directeuren, een teamleider en stafmedewerkers van PR. Voor het schooljaar 2015-2016 wordt dit plan geactualiseerd waarbij ingestoken wordt op een drietal deelgebieden met betrekking tot marketing/communicatie. Daarbij gaat het om de deelgebieden positionering, onderwijsprofiel en externe communicatie.

Uitvoering plan onderwijspositionering en schoolmarketing

Vanaf het begin van het schooljaar 2015/2016 wordt ingezet op externe communicatie en PR. De naamsbekendheid van de scholen wordt vergroot. Hiervoor wordt het contact met aanleverende basisscholen aangehaald en PR ingezet. Een extern bureau ondersteunt acht scholen. Vanuit het stafbureau is een multidisciplinair team actief om scholen te ondersteunen.

Alle scholen stellen plannen op met een SWOT analyse met merkkompas (belofte en kernwaarden). Het profiel van de school moet daarin helder worden omschreven. Zij stellen ook een PR-kalender en een basisschool-benaderingsplan op. Deze stukken worden ingediend bij het College van Bestuur waarna zij worden beoordeeld. Aan de hand daarvan krijgen veel scholen extra (impuls-)middelen voor de uitvoering van de plannen. Voortdurend wordt de voortgang besproken met de individuele directeuren.

De scholen van LMC-VO zijn aanwezig en goed zichtbaar op scholenmarkten. Daarnaast worden leerlingen en ouders benaderd via wijkcentra, bewonersverenigingen, sportclubs e.d. De open dagen op de scholen worden goed bezocht. Veel scholen verzorgen proeflessen waar veel belangstelling voor is. Waar nodig wordt de website van scholen aangepast en diverse scholen krijgen een nieuw logo.

LMC-VO zet sterk in op de verbetering van de samenwerking met andere (PO-) besturen. Dit leidt tot afspraken met drie grote besturen voor PO die vastgelegd worden in overeenkomsten.

De stand van zaken met betrekking tot de onderwijspositionering en schoolmarketing wordt in het overleg met de directeuren steeds besproken. Ook in de overleggen met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht is het onderwerp van gesprek.

7.8 ICT

I-beleid en herstructurering systeembeheer

Een nieuw I-beleid, het I-beleid 2015-2021, is ontwikkeld. In dit beleid ligt de nadruk op verdere ontwikkeling (professionalisering) van de afdeling Digitale Zaken waardoor de ondersteuning van de organisatie op een hoger niveau komt. Daarnaast is een impuls gegeven aan ICT in de klas en wordt een prominentere plaats ingeruimd voor informatievoorziening.

Met alle directeuren is afgesproken dat de lokale systeembeheerders bovenschools worden geplaatst en aangestuurd. Met de GMR is deze wijziging afgestemd. Door de wijziging ontstaan meer en betere mogelijkheden voor de dagelijkse ondersteuning van de scholen.

Aanbestedingen

Er worden Europese aanbestedingen gehouden voor multifunctionals (MFD/printers), ICT hardware en presentatiemiddelen. Voor de multifunctionals wordt een contract afgesloten met Konica Minolta. Alle LMC-scholen beschikken nu over de Follow-Me standaard. Dit houdt o.a. in dat d.m.v een persoonlijke pas op een beveiligde manier op alle vestigingen geprint kan worden. Scholten Awater is als beste beoordeeld voor de ICT hardware en AenC voor de presentatiemiddelen. Deze contracten gaan in per 1 juli 2015.

Data netwerken

In de zomervakantie wordt een aantal oude datanetwerken vervangen door nieuwe kabels. Bij Charles de Foucauld mavo wordt het gehele netwerk verwijderd en opnieuw opgebouwd met meer dan 250 aansluitpunten. Het ICT lokaal van Het Lyceum Rotterdam wordt verplaatst naar de bovenste verdieping waardoor data verplaatst en nieuw aangelegd moet worden. Carré-Middelland College faciliteert voor haar ISK leerlingen een volledig digitaal programma. Om ook aan de randvoorwaarden van betrouwbare databekabeling te voldoen, wordt een groot aantal data vernieuwd. Dit biedt de mogelijkheid om met laptops en WiFi les te geven aan deze leerlingen.

Verhuizing Datacenter

Het datacenter op Zuid is ondergebracht in het voormalige pand van Montfort College. Vanwege de verhuizing van deze school, is het echter noodzakelijk ook het datacenter te verplaatsen naar het nieuwe gebouw van de school, de Unielocatie. Deze verplaatsing wordt dan ook gerealiseerd. De infrastructuur van LMC-VO is opgedeeld in drie knooppunten, één in noord aan de Beukelsdijk, één in zuid bij Montfort College en één extern in het datacenter in de Spaande kubus.

Database Magister

De samenvoeging van de Databases Noord en Zuid van Magister is definitief voltooid. LMC-VO heeft nu één database voor Magister. Hierdoor is de organisatie in staat Magister efficiënter in te zetten, niet alleen op school- en organisatieniveau maar ook bij het doorgeven van data naar externe partners (o.a. DUO, Kennisnet, Magister Management Platform (MMP) etc.)

7.9 Zaken met een politieke of maatschappelijke impact

Leerling vermist

Een leerling van één van de scholen is in de zomervakantie vermist geraakt op zee. De jongen is helaas nooit teruggevonden. De school plaatst een bericht over deze vermissing op de website en vangt de medeleerlingen na de vakantie op.

TBC-onderzoek

Op één van de scholen is bij een leerling TBC geconstateerd. De GGD heeft een onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek heeft geen nieuwe gevallen aan het licht gebracht.

Radicalisering

De gemeente Rotterdam, het Ministerie van Algemene Zaken en het Ministerie van Sociale Zaken verzorgen een pilot voor het onderwijs waarmee zij scholen ondersteuning bieden op het gebied van herkennen en voorkomen van radicalisering. Deze instanties stellen de pilot beschikbaar voor de scholen van LMC-VO. De pilot bestaat uit voorlichting voor docenten, training voor geselecteerde leerkrachten, een masterclass, training voor moeders en een theatervoorstelling met debat voor leerlingen. Meerdere LMC-scholen doen mee met deze pilot.

7.10 Horizontale verantwoording

Medezeggenschap

Binnen LMC-VO heeft elke school een eigen medezeggenschapsraad. Daarnaast is er een Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad voor onderwerpen die meer dan één school betreffen. LMC-VO stimuleert de deelname van ouders en leerlingen aan deze medezeggenschapsraden. Het College van Bestuur is aanwezig tijdens een deel van de GMR-vergadering om voor instemming of om advies ingebrachte documenten te kunnen toelichten en vragen van de GMR-leden te kunnen beantwoorden.

Openbaarheid documenten en resultaten

Informatie over de structuur van de organisatie, het jaarverslag, beleidsstukken en bestuurlijke regelingen zijn voor iedereen in te zien via de website van LMC-VO. Via de websites van de scholen krijgen ouders informatie over het onderwijs en over ontwikkelingen op de scholen. Zij kunnen daarbij via Magister informatie krijgen over de vorderingen van hun kinderen.

Alle scholen van LMC-VO geven inzicht in hun resultaten door de gegevens op te laten nemen door Vensters VO, een website waar belangstellenden informatie kunnen vinden over examenresultaten, tevredenheid, personeel enz. Gegevens over de resultaten van het onderwijs worden ook opgenomen in de schoolgidsen.

7.11 Vooruitblik

Organisatie

De Raad van Toezicht heeft de wervings- en selectieprocedure opgestart voor een nieuw College van Bestuur nu ook de voorzitter heeft aangekondigd per 1 oktober 2016 te vertrekken.

De vorming van scholengroepen wordt voortgezet. De scholen Carré College en Hildegardis MAVO maar ook Het Lyceum Rotterdam en Lucia Petrus MAVO zullen samen gaan in scholengroepen. Mogelijk volgen nog enkele scholen.

LMC-VO zal met het bestuur van Sint-Laurenscollege verder overleggen over de mogelijke overdracht van de school aan LMC-VO. Zowel de medezeggenschapsraden als de interne toezichthouders van LMC-VO en Sint-Laurenscollege worden betrokken bij dit traject. Het is de verwachting dat aan het begin van 2016 (voorlopige) besluitvorming plaatsvindt.

Met de GMR en de Raad van Toezicht wordt het plan om MAVO Delfshaven met ingang van 1 augustus 2016 te sluiten besproken. Het definitieve besluit kan dan in het voorjaar worden genomen. De leerlingen van deze school en hun ouders krijgen de mogelijkheid twee andere mavo-scholen van LMC-VO te bezoeken. De licentie van MAVO Delfshaven blijft behouden en kan mogelijk ingezet worden onder een nieuwe naam.

In 2016 vinden verkiezingen plaats voor de medezeggenschapsraden van LMC-VO. Voorafgaand worden het medezeggenschapsstatuut en de –reglementen geactualiseerd en aangepast aan de veranderde organisatiestructuur.

Onderwijs

De Reken- en Taal-expertgroepen ontwikkelen reken- en taalproducten om het reken- en taalonderwijs verder te verbeteren. Deze producten zullen in 2016 worden ingezet in ons onderwijs. Dan zal ook het onderzoek van CED naar de correlatie tussen Diataaltoetsen en de uiteindelijke examencijfers afgerond zijn zodat de uitkomsten kunnen worden gebruikt om het onderwijs te optimaliseren.

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs gaat in 2016 werken volgens nieuw toezicht dat gebaseerd is op twee pijlers: stimuleren en waarborgen. Via pilots wordt praktijkervaring opgedaan. Het College van Bestuur heeft met de inspecteur afgesproken aan een pilot mee te werken. In januari 2016 hebben zodoende vijf scholen van LMC-VO zich gemeld voor de pilot waarin aandacht uitgaat naar het rendement van de onderbouw. De vijf scholen zijn De Waal, Zuiderpark, Hildegardis MAVO, Carré College Rotterdam en Veenoord.

Personeel

Het College van Bestuur zal in 2016 met de vakorganisaties het gesprek aangaan m.b.t. de streefpercentages van de Functiemix. De vakorganisaties voeren dit gesprek volgens de afspraak die zij hierover gemaakt hebben met de VO-raad en het ministerie van OCW. In het gesprek wordt verkend of er een mogelijkheid is om tot maatwerkafspraken te komen.

In dat jaar staat de verdere optimalisering en werking van de nieuwe inrichting van het personeels- en salarisadministratie op het programma. Daarnaast worden nieuwe workflows ontworpen en de gesprekscyclus geïntegreerd in het systeem van AFAS. De LMC-academie zal ook in 2016 verschillende inspiratie-bijeenkomsten voor het management van LMC-VO en de stafhoofden organiseren. Voor het begin van het jaar is al een bijeenkomst georganiseerd waarvoor de heer G. Biesta is uitgenodigd als gastspreker.

Financiën

De daling van het aantal leerlingen en het niet meer beschikbaar hebben van extra gelden zoals de subsidie in het kader van het herfstakkoord betekent dat het opstellen van een sluitende (meerjaren)begroting een moeizame zaak wordt. Macro gezien is de flexibele schil aan personeel groot genoeg om op natuurlijke wijze de personele bezetting aan te laten sluiten op de baten. Op schoolniveau is het soms moeilijk een goede match te vinden tussen baten en lasten als dat betekent dat er afscheid van personeel genomen moet worden. Door de inzet van het mobiliteitsbeleid kunnen personeelsleden overgeplaatst worden als zij werkzaam zijn op een school met teveel personeel. De formatiebegroting zorgt ervoor dat de inzet van personeel aansluit op het actuele aantal leerlingen per 1 oktober.

Reeds enkele jaren wijkt het resultaat in positieve zin sterk af van de begroting. In 2016 zal meer aandacht besteed worden aan het opstellen van een meer realistische begroting en het sturen op het resultaat.

Huisvesting en facilitaire zaken

Voor de nieuwbouw voor Noordrand College is op 14 december 2015 de concretiseringsfase opgestart met de beste inschrijver. Helaas bleek dat deze inschrijver niet op tijd correcte documenten kon leveren. LMC-VO is zodoende verder gegaan met de op een na beste inschrijver. Het is de verwachting dat het nieuwe pand voor de school in 2017 opgeleverd wordt.

In het vierde kwartaal van 2015 is een verkenning uitgevoerd naar de gevolgen als de gebouwen R. Fruinstraat en Schietbaanlaan (Carré-Middellande) in 2016 worden afgestoten. In februari 2016 wordt hierover een besluit genomen.

ICT

De stafafdeling DZ ontwikkelt zich tot een kwalitatief goede en professionele organisatie. Service staat op een hoog niveau qua kwaliteit en mentaliteit. Door ver doorgevoerde standaardisering op zowel de werkvloer als infrastructuur worden incidenten geminimaliseerd. De focus van DZ verschuift van hardware naar ondersteuning in de klas van ICT voor leerlingen en docenten, rekening houdend met ontwikkelingen.

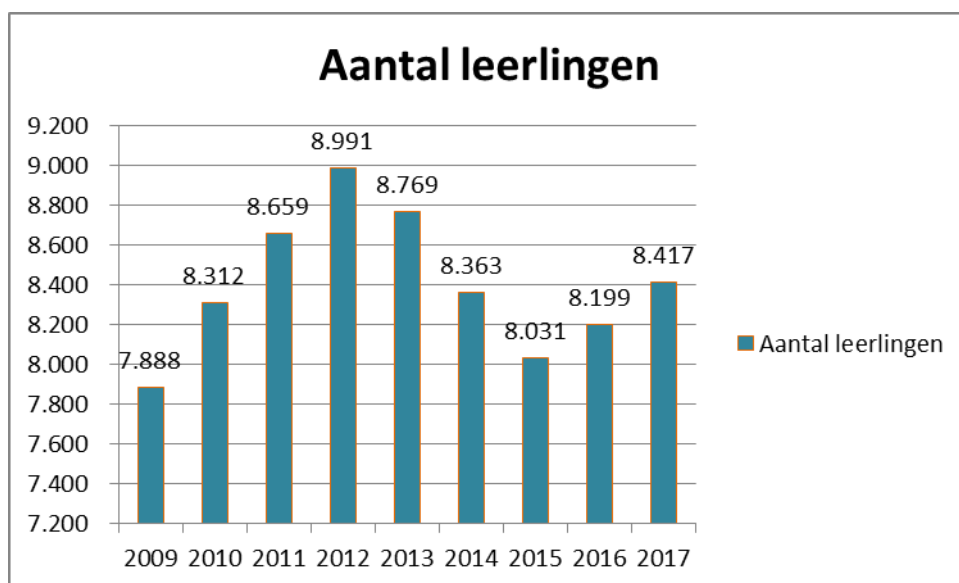
7.12 Continuïteitsparagraaf

Ontwikkeling aantal leerlingen

In de meerjarenbegroting wordt voor wat betreft leerlingen twee jaar vooruit gekeken. De laatst opgestelde begroting gaat over de jaren 2016 t/m 2018. Voor 2018 zijn van belang de leerlingen die ingeschreven worden in 2017. Dit is dan ook het laatste jaar waarvoor een leerlingenprognose is opgesteld.

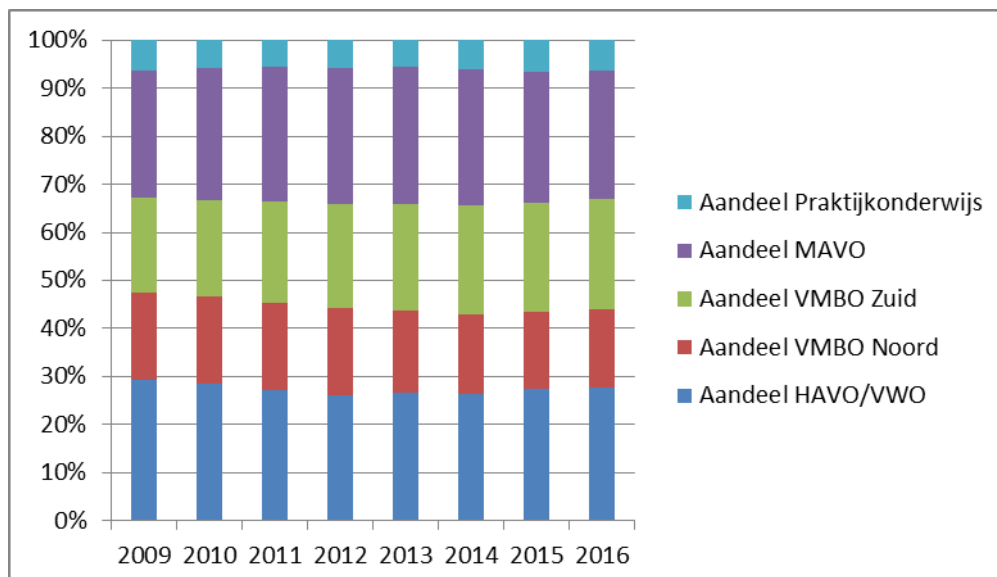
Het aantal leerlingen is na een sterke stijging in de jaren t/m 2012 gestaag aan het dalen. In de meerjarenbegroting 2016-2018 is gerekend met een groei in het aantal leerlingen per 1 oktober 2016. De actuele stand is dat deze groei niet wordt gerealiseerd en ook in 2016 een substantiële daling zal plaatsvinden. In deze continuïteitsparagraaf is de P&C cyclus gevolgd en wordt gerekend met de meerjarenbegroting 2016-2018, wetende dat de verwachte resultaten in 2017 en 2018 onder druk staan. Welke maatregelen worden getroffen om met de effecten van de leerlingendaling om te gaan is terug te vinden op blz. 42 van dit verslag. In de personele bezetting van 2016-2017 zal flink gesneden worden waardoor het realiseren van een aanvaardbare begroting in 2017 en 2018 mogelijk wordt. De meerjarenbegroting laat nu voor deze jaren tekorten zien van respectievelijk € 1,6 miljoen en € 200K negatief.

Op basis van de (meerjaren)begroting 2016-2018 is de ontwikkeling van het aantal leerlingen weergegeven in onderstaande tabel. Zoals al eerder opgemerkt wordt de voorspelde groei in 2016 niet gerealiseerd.

Het is nog onduidelijk wat de oorza(a)k(en) is/zijn van de niet gerealiseerde groei. Het bezoek van basisschoolleerlingen aan de scholen is sterk gegroeid maar heeft (nog) niet geleid tot meer aanmeldingen. Verder onderzoek is nodig.

Kijken we naar de verdeling van de leerlingen over de onderwijssoorten dan zien we dat procentueel het aandeel mavo onderwijs daalt en er is sprake van een lichte daling van het aandeel praktijkonderwijs. Het aandeel vmbo in Rotterdam Zuid neemt toe terwijl het aandeel in Rotterdam Noord afneemt. Het aandeel havo/vwo groeit. Eén en ander is weergegeven in de volgende grafiek.

Personele bezetting

Na enkele jaren van extra te besteden geld in verband met de toegekende subsidie in 2013 voor jonge leerkrachten en het herfstakkoord is dit extra geld vanaf 2016 niet meer beschikbaar. Dit heeft effecten op de personele bezetting zoals in onderstaand overzicht opgenomen.

De personele bezetting per cursusjaar is gebaseerd op de meerjarenbegroting 2016-2018 en is exclusief de inzet ter vervanging wegens ziekte. De cijfers op peildatum zijn inclusief deze medewerkers.

Het beeld laat wel zien dat in de komende drie jaar het aantal fte's daalt, ondanks dat een stijgend aantal leerlingen is voorspeld. Deze daling vindt plaats in alle categorieën (DIR, OP en OOP).

Peildatum	Aantal fte				Percentage per categorie			
	DIR	OP	OOP	Totaal	DIR	OP	OOP	Totaal
1-1-2012	79,28	654,66	223,02	956,96	8,3%	68,4%	23,3%	100,0%
1-1-2013	74,48	628,27	203,25	906,00	8,2%	69,3%	22,4%	100,0%
1-1-2014	68,08	638,54	201,38	908,00	7,5%	70,3%	22,2%	100,0%
31-12-2014	64,96	635,70	203,19	903,85	7,2%	70,3%	22,5%	100,0%
31-12-2015	65,84	622,96	206,55	895,34	7,4%	69,6%	23,1%	100,0%
Inzet excl vervanging								
2015/2016	64,70	608,40	200,00	873,10	7,4%	69,7%	22,9%	100,0%
2016/2017	62,00	588,50	193,20	843,70	7,3%	69,8%	22,9%	100,0%
2017/2018	60,90	588,50	188,00	837,40	7,3%	70,3%	22,5%	100,0%

(Over de jaren 2012 t/m 2015 is een peilmoment gehanteerd voor de personele bezetting. De jaren daarna is een gemiddelde bezetting gehanteerd. In de meerjarenbegroting wordt gerekend met een gemiddelde personele inzet per cursusjaar.)

Nu de verwachting is dat het aantal leerlingen per 1 oktober 2016 zal dalen wordt ook de personele inzet aangepast. LMC-VO beschikt over een flexibele schil van ruim 15% waardoor zonder gedwongen ontslagen de personele inzet kan worden afgestemd op het aantal leerlingen c.q. de baten.

Meerjarig financieel perspectief

De vastgestelde begroting over 2016 laat een tekort zien van € 2,7 miljoen. Een deel hiervan (€ 700K) komt ten laste van reeds intern geormerkte reserves. Het verwachte verlies wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat sommige kosten niet mee dalen met de daling van het aantal leerlingen. Hierbij moet gedacht worden aan huisvestingskosten en kosten van het staffbureau. Nu in 2016 wederom een daling zichtbaar is worden maatregelen getroffen om zowel de kosten voor huisvesting (afstoten dure schoolpanden) als de bovenschoolse kosten te verlagen.

Baten en Lasten	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Baten					
Rijksbijdragen	79.129.266	77.097.466	72.354.281	73.696.435	75.298.880
Overige overheidsbijdragen	5.387.504	4.224.757	3.439.905	3.567.802	3.568.048
Overige baten	4.641.660	4.120.554	4.940.161	4.447.796	4.396.878
Totaal baten	89.158.430	85.442.777	80.734.346	81.712.033	83.263.806
Lasten					
Salaris en personeelslasten	64.228.308	64.274.393	62.008.885	62.258.909	62.295.275
Extern personeel	3.735.204	2.731.817	2.518.005	2.493.862	2.490.277
Totaal Personele lasten	67.963.512	67.006.210	64.526.890	64.752.771	64.785.552
Afschrijvingen	2.880.142	2.387.426	2.579.076	2.515.956	2.416.804
Huisvestingslasten	7.455.648	7.866.501	7.213.129	7.199.473	7.203.410
Overige instellingslasten	9.956.855	8.788.444	9.124.618	8.862.291	9.051.210
Totaal lasten	88.256.156	86.048.581	83.443.713	83.330.491	83.456.976
Resultaat norm. bedr. voering	902.274	605.804-	2.709.367-	1.618.458-	193.170-
Fin. baten / buitengew. bedr voering	360.282	286.553	6.049-	6.049-	6.049-
Resultaat	1.262.556	319.251-	2.715.416-	1.624.507-	199.219-
Aantal leerlingen	8769	8363	8031	8199	8417

Naast de in de begroting opgenomen kosten is een bedrag vrijgemaakt van € 1.035.000 als zogenaamde impuls gelden om de beleidsvoornemens uit de kaderbrief uit te kunnen voeren.

De meerjarenbegroting wordt in 2017 weer voor drie jaar opgesteld. Het streven is erop gericht om op basis van de dan bekende gegevens een sluitende begroting te presenteren.

In de prognose van de balans wordt uitgegaan van een investeringsniveau volgens onderstaande opgave:

Investerings	2014	2015	2016	2017	2018
Gebouwen en verbouwingen	1.229.392	1.481.370	1.261.025	1.000.000	1.000.000
Machines en installaties	378.550	256.199	175.801	200.000	200.000
Meubilair en apparatuur	289.123	347.357	823.536	800.000	800.000
Leermiddelen en ICT	1.249.312	1.291.190	1.282.891	1.200.000	120.000
Vervoersmiddelen		9.901			
Businessplan NRC				-	670.000
Totaal	3.146.377	3.386.017	3.543.253	3.200.000	2.790.000

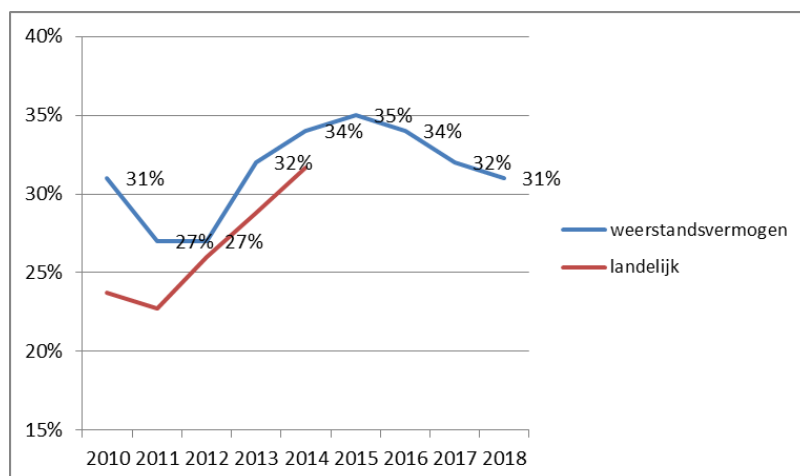
Uitgaande van een stabiele situatie van vorderingen en een iets lagere schuldenpositie vanwege enkele incidentele hoge crediteuren in 2015 ziet de balanspositie er als volgt uit:

Balans na resultaat bestemming

Activa	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Materiële vaste activa	18.683.091	19.640.973	20.605.150	21.289.194	21.662.390
Vorderingen korte termijn					
Debiteuren	441.300	838.289	800.000	800.000	800.000
Ministerie van OCenW	-	-	-	-	-
Overige vorderingen	802.094	936.386	950.000	950.000	950.000
Overlopende activa	1.191.084	728.774	728.774	728.774	728.774
	2.434.478	2.503.449	2.478.774	2.478.774	2.478.774
Liquide middelen					
Liquide middelen	29.443.642	29.748.543	23.202.004	20.608.453	19.661.038
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	31.878.120	32.251.992	25.680.778	23.087.227	22.139.812
Totaal Activa	50.561.211	51.892.965	46.285.928	44.376.421	43.802.202

Passiva	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Eigen vermogen	29.351.079	30.613.635	30.294.384	27.578.968	25.954.461
Resultaat boekjaar	1.262.556	319.251-	2.715.416-	1.624.507-	199.219-
	30.613.635	30.294.384	27.578.968	25.954.461	25.755.242
Voorzieningen					
Onderhoudsvoorzieningen	5.028.336	5.318.674	4.793.674	4.268.674	3.743.674
Personeelsvoorzieningen	3.032.101	2.592.885	2.832.885	3.072.885	3.222.885
	8.060.437	7.911.559	7.626.559	7.341.559	6.966.559
Schulden korte termijn					
Crediteuren	1.419.869	3.933.413	1.500.000	1.500.000	1.500.000
Belast. en premies soc. verz.	3.631.761	3.638.079	3.500.000	3.500.000	3.500.000
Overige kortlopende schulden	723.191	535.128	500.000	500.000	500.000
Overlopende passiva	6.112.318	5.580.402	5.580.402	5.580.402	5.580.402
	11.887.139	13.687.022	11.080.402	11.080.402	11.080.402
Totaal Passiva	50.561.211	51.892.965	46.285.928	44.376.421	43.802.202

De verwachte negatieve resultaten zorgen ervoor dat het vermogen daalt. Desondanks blijft de financiële positie van LMC-VO goed. De solvabiliteit blijft stabiel rond de 75%. De current ratio daalt van 2,4 in 2015 naar 2,0 in 2018 en blijft hiermee ruim boven de norm van > 0,75.

Het weerstandsvermogen daalt de komende jaren maar blijft binnen de grenzen van tussen de 20% en 40%.

De liquiditeitspositie van LMC-VO is goed en blijft dit ook de komende jaren ondanks een verwachte negatieve kasstroom in de jaren 2016 t/m 2018. Zie onderstaand kasstroomoverzicht.

Kasstroomoverzicht	2014	2015	2016	2017	2018
Saldo exploitatie	1.262.556	319.251-	2.715.416-	1.624.507-	199.219-
Afschrijvingen	2.880.154	2.387.426	2.579.076	2.515.956	2.416.804
Vorderingen	963.423	68.971-	24.675	-	-
Kortlopende schulden	521.062	1.799.883	2.606.620-	-	-
Voorzieningen	384.296	148.878-	285.000-	285.000-	375.000-
	6.011.490	3.650.208	3.003.285-	606.449	1.842.585
(Des)investeringen mat.vaste activa	3.146.377-	3.345.308-	3.543.253-	3.200.000-	2.790.000-
(Des)investeringen fin.vaste activa		1	1-	-	
	3.146.377-	3.345.307-	3.543.254-	3.200.000-	2.790.000-
Langlopende schulden	-	-	-	-	-
Mutatie liquide middelen	2.865.113	304.901	6.546.539-	2.593.551-	947.415-
Beginstand liquide middelen	26.578.528	29.443.642	29.748.543	23.202.004	20.608.453
Mutatie liquide middelen	2.865.113	304.901	6.546.539-	2.593.551-	947.415-
Eindstand liquide Middelen	29.443.642	29.748.543	23.202.004	20.608.453	19.661.038

Ontwikkelingen in 2016

De aanmeldingen van de leerlingen laten zien dat LMC-VO in 2016 wordt geconfronteerd met een daling van circa 300 leerlingen, met name omdat de uitstroom hoger is dan de instroom. Het College van Bestuur heeft om deze reden maatregelen getroffen die de teruggang financieel moeten opvangen. De primaire opdracht is om het aantal leerlingen op een zodanig niveau te brengen dat scholen excellent onderwijs kunnen aanbieden met een sluitende begroting. Het streven is in 2017 een sluitende begroting te kunnen presenteren. De maatregelen betreffen:

- het niet herbenoemen van een (groot) deel van personeel waarvan het dienstverband aan het eind van het cursusjaar van rechtswege afloopt;
- met personeelsleden van 63 en 64 jaar het gesprek aangaan over mogelijk eerder vertrekken;
- een aanpassing van het reallocatiemodel;
- verlagen kosten stafbureau;
- kritisch zijn op investeringen in zowel activa als onderhoud.

Risico's en interne beheersmaatregelen

De planning & control cyclus is erop ingericht om te anticiperen op schommelingen in het aantal leerlingen. Naast de jaarbegroting wordt vanaf april gewerkt aan een formatiebegroting. Deze heeft als doel de personele bezetting aan te laten sluiten op het aantal leerlingen van 1 oktober van het nieuwe cursusjaar. Hiermee wordt voorkomen dat per 1 januari de personele bezetting niet strookt met de baten die per kalenderjaar worden toegewezen.

Via Afas Insite hebben de directeuren toegang tot hun financiële gegevens. De functionaliteit van dit platform wordt uitgebreid nu ook de personeels- en salarisadministratie via Afas plaatsvindt.

De directeuren voeren 6-wekelijks voortgangsoverleg met het College van Bestuur. Zij rapporteren twee maal per jaar aan de hand van een managementrapportage over de ontwikkelingen in hun scho(o)l(en) aan het College van Bestuur. Stafhoofden geven een reactie op de rapportage waarna een gesprek volgt van directeur met College van Bestuur. Het College van Bestuur rapporteert drie keer per jaar over de (financiële) positie van de organisatie aan de Raad van Toezicht.

De in 2015 opgestelde risico-inventarisatie laat zien dat de grootste risico's voor LMC-VO gelegen zijn in de ontwikkeling van het aantal leerlingen, de instabiliteit in bekostiging en het hoge ziekteverzuim. Aandachtspunten zijn de huisvestingssituatie en het hebben van voldoende gekwalificeerd personeel.

Uiteindelijk is de benodigde financiële buffer, nodig om de risico's op te kunnen vangen als ze zich voordoen, vastgesteld op € 4.195.000.

Ontwikkeling eigen vermogen

Het eigen vermogen is voor een deel intern geormerkt. Geld is gereserveerd voor gespaarde bapo, de afschrijvingskosten van de investeringen in Zuiderpark, voor arbeidsvoorwaarden, de extra ontvangen subsidie in het kader van het Herfstakkoord, de kasschuif en voor groot onderhoud. In 2015 is een nieuw meerjaren onderhoudsplan opgesteld. De dotatie voor de onderhoudsvoorziening is vastgesteld op € 1,975 K per jaar. Met een stand per 31-12-2015 van € 5,3 miljoen is er voldoende dekking voor het uitvoeren van het groot onderhoud gedurende de komende tien jaar. Over vijf jaar wordt het MJOP geactualiseerd en de stand opnieuw bekeken. Het betekent dat vanaf 2015 geen geld meer hoeft te worden gereserveerd voor de voorziening groot onderhoud. De interne oormerking komt dan ook vanaf 2015 te vervallen. De ontwikkeling van het vermogen laat het volgende beeld zien:

Reserves	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Algemene reserve (na resultaat)	15.668.414	17.623.527	16.986.882	15.568.333	15.535.131
Reserve personeel tbv sociaal plan	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000
Reserve kantine	175.497	204.206	204.206	204.206	204.206
Intern geormerkte reserve arbeidsvoorwa	7.197.720	6.656.893	6.656.893	6.656.893	6.656.893
Intern geormerkte reserve onderhoud	1.827.000	1.427.000	-	-	-
Intern geormerkte reserve bapo	665.229	599.212	533.195	467.178	401.161
Intern geormerkte reserve Zuiderpark	1.126.718	881.145	697.791	557.850	457.850
Intern geormerkte reserve kasschuif	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000
Intern geormerkte reserve herfstakkoord	1.453.057	402.400	-	-	-
Totaal reserves	30.613.635	30.294.383	27.578.967	25.954.460	25.755.241

De voorzieningen onderhoud en spaarverlof laten een dalende lijn zien. De voorziening jubileum is volgens een nieuwe systematiek berekend. Het resultaat is dat een groot deel van de voorziening kan vrijvallen. Dit is in 2015 gerealiseerd. In het meerjarenperspectief blijven de voorzieningen voor langdurig zieken en wachtgeld stabiel. De voorziening voor het LFBPB groeit de komende jaren. Er wordt vanuit gegaan dat vanaf 2016 medewerkers het verlof gedeeltelijk gaan opnemen en dat het sparen stabiel blijft.

Voorzieningen	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Voorziening onderhoud	5.028.336	5.318.674	4.793.674	4.268.674	3.743.674
Voorziening spaarverlof	298.125	201.173	151.173	101.173	51.173
Voorziening jubileum	1.328.163	523.240	523.240	523.240	523.240
Voorziening langdurig zieken	687.641	690.699	690.699	690.699	690.699
Voorziening wachtgeld verplichtingen	547.210	614.945	614.945	614.945	614.945
Voorziening LFBPB	170.962	562.828	852.828	1.142.828	1.342.828
Totaal voorzieningen	8.060.437	7.911.559	7.626.559	7.341.559	6.966.559

Door de interne oormerking is de algemene reserve niet volledig inzetbaar. De in 2015 opgestelde risico-inventarisatie heeft opgeleverd dat LMC-VO een buffervermogen van bijna € 4,2 miljoen moet aanhouden. Zoals al eerder opgemerkt, is in 2016 ruim € 1 miljoen vrijgemaakt voor impuls gelden. De in 2014 opgestelde business case inzake de verhuizing van De Waal naar Katendrecht en de nieuwbouw van Noordrand College aan de Icarusstraat vragen eveneens om een extra inzet. Wat dit betekent voor de nog beschikbare beleidsruimte is in onderstaand overzicht opgenomen.

Beleidsruimte	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Algemene reserve (voor resultaat)	13.013.765	15.668.414	17.623.527	16.986.882	15.568.333
Resultaat (prognose)	1.262.556	319.251-	2.715.416-	1.624.507-	199.219-
tlv geormerkte reserve bapo	69.591	66.017	66.017	66.017	66.017
tlv geormerkte reserve onderhoud	400.000	400.000			
tlv geormerkte reserve Zuiderpark	228.282	245.573	183.354	139.941	100.000
tlv geormerkte reserve arbeidsvoorwaarde	-	540.827			
tlv geormerkte reserve herfstakkoord	546.943	1.050.657	402.400		
bestemd deel als financiële buffer	4.195.000-	4.195.000-	4.195.000-	4.195.000-	4.195.000-
bestemd deel voor impuls gelden			1.035.000-	1.035.000-	1.035.000-
Beschikbare beleidsruimte	11.326.137	13.457.237	10.329.882	10.338.333	10.305.131
Business case			80.000	102.000	-
Beleidsruimte na extra uitgaven	11.326.137	13.457.237	10.249.882	10.236.333	10.305.131

Komende jaren is nog een bedrag van € 10 miljoen aan beleidsruimte beschikbaar. Dit is hoger dan voorgaand jaar vooral omdat het tekort in 2015 aanmerkelijk lager is dan begroot en de interne oormerking voor huisvesting niet meer noodzakelijk is.

8. Treasury verslag

Treasury binnen LMC-VO dient twee doelen, namelijk het beheersen van financiële risico's en de reductie van financieringskosten en inzicht verschaffen in de omvang en samenstelling van de liquide middelen.

Er is een vastgesteld treasury statuut waarin de Regeling Beleggen en Belenen is geïntegreerd. Hierin is o.a. opgenomen:

- een deel van het vermogen (5% van de jaaromzet) moet altijd liquide zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen;
- overtollige middelen kunnen onder voorwaarden belegd worden.

De overtollige liquide middelen zijn ondergebracht in spaarproducten met als doel een zo hoog mogelijk rendement.

LMC-VO maakt gebruik van de diensten van ABN/AMRO. Naast de centrale LMC-VO betaalrekening heeft elke school een eigen bankrekening waarmee uitgaven kunnen worden gedaan voor leerling gerelateerde kosten, zoals excursies, en waar de ouderbijdrage op binnenkomt. Als het saldo van de schoolrekening boven € 20.000 komt, wordt het hogere tegoed overgeboekt naar de centrale rekening.

LMC-VO gebruikt geen derivaten (zoals renteswaps) om risico's af te dekken. Verder worden er geen belangrijke prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's onderkend.

9. Jaarrekening 2015

Algemene informatie

De Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o. (hierna te noemen LMC-VO) is statutair gevestigd te Rotterdam. LMC-VO staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 24288721 0000.

De Stichting is het bevoegd gezag van 8 BRIN's te weten:

02VG	Unie Noord
05XJ	Het Lyceum Rotterdam
17YF	Zuiderpark college
17KY	Roncalli mavo
23YU	NOVA college
29VX	PrO Huismanstraat
29VW	PrO Talingstraat
29VZ	PrO Schietbaanstraat

9.1 Grondslagen van waarderingen van activa, passiva en resultaatbepaling

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2015, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2015. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de wettelijke bepalingen van Titel 9 boek 2 BW, de Wet Normering Topinkomen (WNT) en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ en specifiek RJ 660) die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

De jaarrekening is opgesteld in hele euro's, de functionele valuta van de instelling. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, zijn de historische kosten. Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's zijn overgedragen.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten. De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening voor groot onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Vergelijking met voorgaande jaren

De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van de resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar met uitzondering van de afschrijvings-termijn van hardware. In 2015 is besloten, gezien de levensduur, de afschrijvingstermijn van desktops, tv's en beeldschermen te wijzigen van drie jaar (36 maanden) naar vijf jaar (60 maanden).

De cijfers over 2014 zijn geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2015 mogelijk te maken. De herrubriceringen zijn het gevolg van wijzigingen in het grootboekrekeningschema na het insourcen van de financiële administratie per 1 januari 2015. Het betreft uitsluitend wijzigingen in de presentatie die geen effect hebben op het eigen vermogen per 31 december 2014 of het exploitatieresultaat over 2014.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de winst- en verliesrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode.

Afgeleide financiële instrumenten

LMC-VO maakt geen gebruik van financiële derivaten en beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling Beleggen en Belenen.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan.

Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de vereniging worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn

aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken.

Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt LMC-VO historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als LMC-VO van oordeel is dat de huidige, economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik, onder aftrek van eventuele investeringssubsidies.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en vinden lineair plaats op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van in gebruik name en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering. Op materiële vaste activa in uitvoering, vooruitbetalingen en terreinen wordt niet afgeschreven.

Gebouwen in aanbouw (inclusief uitbreidingen e.d.) waarvan de gemeente te zijner tijd de eigenaar zal worden, worden gewaardeerd voor de per balansdatum betaalde kosten, waarop niet wordt afgeschreven. De hiervoor van de gemeente ontvangen vergoedingen zijn in de balans opgenomen onder kortlopende schulden.

Na overdracht van het gebouw aan de gemeente worden de betreffende activa en passiva tegen elkaar afgeboekt. De per saldo niet vergoede kosten zullen dan worden geactiveerd en in de loop van de tijd worden afgeschreven.

Onder de materiële vaste activa zijn ook begrepen de investeringen waarvoor geen vergoeding werd ontvangen en die plaats vonden in/aan gebouwen die door het Rijk c.q. de gemeente zijn gefinancierd. Dit betreft vooral aanpassingen aan deze gebouwen.

Bij het in eigen beheer uitvoeren van de financiële administratie per 1 januari 2015 is besloten enkele activa in een andere categorie onder te brengen. Dit heeft effect op de afschrijvingskosten. In de jaarrekening 2014 is hier reeds rekening mee gehouden over de periode 2014 en de jaren daarvoor. De activa administratie is per 1 januari 2015 - rekening houdend met de nieuwe indeling in categorieën - ingevoerd in de financiële administratie.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven.

Categorie	Afschrijvings- termijn in jaren	Afschrijvings- percentage pj
Gebouwen	40	2,5
Verbouwingen	25	4,0
Machines & installaties	20	5,0
Machines & installaties, o.a. beveiliging	5	20,0
Inventaris en apparatuur	5	20,0
Gymzaalinrichting	10	10,0
Stoffering	10	10,0
Natuurk/Scheik/Biologie	10	10,0
Kantoormeubilair & inventaris	10	10,0
Schoolmeubilair & inventaris	15	6,7
ICT digitale apparatuur / netwerkbekabeling	10	10,0
ICT digitale apparatuur; 5jr (zoals desk-tops)	5	20,0
ICT digitale apparatuur; 3 jr (laptops en tablets)	3	33,3
ICT software	5	20,0
Vervoermiddelen	5	20,0
Machines & installaties - overgangsregeling	10	10,0
ICT digitale apparatuur / netwerkbekabeling - overgangsregeling	5	20,0
Schoolmeubilair & inventaris - overgangsregeling	10	10,0
Terreinen	0	0

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in geval van eigen investeringen.

Voor kosten voor periodiek groot onderhoud is een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen aan de passiefzijde van de balans.

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardevermindingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardevermindingsverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroom genererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel "financiële instrumenten".

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en de eventuele bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen gepresenteerd, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen reserves uit private middelen en reserves uit publieke middelen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur.

Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door de organisatie is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsreserve. De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door het bestuur bepaald en betreft geen verplichting. Het bestuur kan deze verplichting zelf opheffen. Indien een beperkte bestedingsmogelijkheid door een derde is aangebracht, dan is het aldus afgezonderde deel van het eigen vermogen aangeduid als bestemmingsfonds.

De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

De publieke bestemmingsreserve is gevormd conform afspraak met de vakcentrales en is bedoeld voor een eventueel sociaal plan bij gedwongen ontslagen. De reserve is in het verleden vastgesteld op 4% van de bruto loonkosten. De bestemmingsreserve is door het bestuur aangebracht.

De private bestemmingsreserve betreft de reserve kantine en automaten. Deze wordt gevormd uit het resultaat van de op de scholen aanwezige kantines en automaten. Een batig saldo wordt aan de reserve toegevoegd, een nadelig saldo wordt aan de reserve onttrokken.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof wordt opgenomen voor opgebouwde spaarverlofrechten. Verzoeken om van de regeling spaarverlof gebruik te mogen maken worden niet gehonoreerd zolang binnen LMC-VO sprake is van formatieve boventalligheid.

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen (disconteringsvoet 2,1%; periode 15 jaar). De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. Voor het bepalen van de contante waarde is gerekend met het verwachte maximum salaris.

Voorziening langdurig zieken

Deze voorziening is gevormd voor medewerkers die naar verwachting langere tijd niet aan het arbeidsproces deel kunnen nemen en is bepaald op basis van verwachte loonkosten over de resterende niet-werkzame periode, rekening houdend met eventuele uitkeringen.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld betreft een voorziening voor toekomstige uitkeringen van het eigen risico deel. De berekening is gebaseerd op een inschatting van toekomstige uitkeringsverplichtingen voor het eigen risico deel per balansdatum.

Voorziening LFBPB

De voorziening is gevormd voor de in de CAO-VO 2014-2015 opgenomen regeling voor levensfasebewust personeelsbeleid (LFBPB). Deze kent enkele elementen die ervoor zorgen dat de werkgever rekening moet houden met kosten in de toekomst voor rechten die in de afgelopen periode zijn opgebouwd. Het gaat hierbij om het sparen van verlof. De omvang van de voorziening LFBPB wordt berekend op grond van de per balansdatum bestaande verplichting.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

GRONDSLAG VOOR DE RESULTAATBEPALING

Rijksbijdragen

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. De ontvangen rijksbijdragen uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteed overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden in beginsel direct ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord.

Een doelsubsidie waarbij een causaal verband bestaat tussen de beschikbaar gestelde subsidie en de besteding hoewel van oormerking geen sprake is, kan echter ook als specifieke exploitatiesubsidie worden aangemerkt. Voorwaarde van de RJ is wel dat de te leveren prestatie nauwkeurig is omschreven. Indien aan deze voorwaarde is voldaan wordt naar rato van de voortgang van de activiteiten (matching) de subsidie verwerkt in de staat van baten en lasten. Nog niet bestede gelden worden in dit geval per balansdatum verantwoord onder de overlopende passiva.

Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de CAO-VO 2014-2015 uitbetaald. De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Pensioenen

De voor het onderwijs van toepassing zijnde pensioenvoorziening is ondergebracht bij het ABP. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan wordt hiervoor een verplichting opgenomen.

Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Leasing

De stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een lease-overeenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Financiële leases

Als de stichting optreedt als lessee in een financiële lease, wordt het leaseobject (en de daarmee samenhangende verplichting) bij de aanvang van de leaseperiode in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het leaseobject of, indien deze lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. Beide waardes worden bepaald op het tijdstip van het aangaan van de leaseovereenkomst. De toegepaste rentevoet bij de berekening van de contante waarde is de impliciete rentevoet. Indien deze rentevoet praktisch niet te bepalen is, wordt de marginale rentevoet gehanteerd. De initiële directe kosten worden opgenomen in de eerste waardering van het leaseobject.

De grondslagen voor de vervolgwaardering van het leaseobject zijn beschreven onder het hoofd Materiële vaste activa. Als geen redelijke zekerheid bestaat dat de stichting eigenaar van een leaseobject zal worden aan het einde van de leaseperiode, wordt het object afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object. De minimale leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande leaseverplichting. De rentelasten worden gedurende de leaseperiode zodanig toegerekend aan elke periode dat dit resulteert in een constante periodieke rentevoet over de resterende netto-verplichting met betrekking tot de financiële lease. Voorwaardelijke leasebetalingen worden als last verwerkt in de periode dat aan de voorwaarden tot betaling wordt voldaan.

Operationele leases

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat (saldo van baten en lasten) als basis genomen.

Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van financial leasing zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is.

De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

9.2 Balans per 31 december 2015

Vergelijkende cijfers per 31 december 2014

(ná verwerking resultaatbestemming)

	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
ACTIVA				
<u>Materiële vaste activa</u>				
Gebouwen en terreinen	12.446.362		11.565.415	
Inventaris en apparatuur	7.172.455		7.099.977	
Andere bedrijfsmiddelen	22.156		17.700	
	<u>19.640.973</u>		<u>18.683.091</u>	
<u>Vorderingen</u>				
Debiteuren	800.206		210.652	
Nog te ontvangen ouderbijdragen	38.083		230.648	
Overige overheden	936.386		802.095	
Overlopende activa	728.774		1.191.084	
	<u>2.503.449</u>		<u>2.434.479</u>	
<u>Liquide middelen</u>				
Kasmiddelen	36.610		35.951	
Tegoeden op bank- en girorekeningen	4.393.359		7.247.401	
Deposito's	25.315.164		22.160.289	
Overige	3.410		-	
	<u>29.748.543</u>		<u>29.443.641</u>	
Totaal Vlottende activa	<u>32.251.992</u>		<u>31.878.119</u>	
Totaal Activa	<u>51.892.965</u>		<u>50.561.211</u>	
	31-12-2015		31-12-2014	
	€	€	€	€
PASSIVA				
<u>Eigen vermogen</u>				
Algemene reserve	28.190.177		28.538.137	
Bestemmingsreserve (publiek)	1.900.000		1.900.000	
Bestemmingsreserve (privaat)	204.206		175.497	
	<u>30.294.383</u>		<u>30.613.634</u>	
<u>Voorzieningen</u>				
Personeelsvoorzieningen	2.592.884		3.032.101	
Overige voorzieningen	5.318.675		5.028.336	
	<u>7.911.559</u>		<u>8.060.437</u>	
<u>Kortlopende schulden</u>				
Crediteuren	3.933.413		1.419.869	
OCW/LNV (kortlopende schulden)	50.254		55.927	
Belastingen en premies sociale verz.	2.936.923		2.790.592	
Schulden terzake pensioenen	701.156		841.169	
Overige kortlopende schulden	26.672		94.860	
Overlopende passiva	6.038.604		6.684.722	
	<u>13.687.022</u>		<u>11.887.139</u>	
Totaal Pasief	<u>51.892.965</u>		<u>50.561.211</u>	

In 2015 is LMC-VO de financiële administratie in eigen beheer gaan uitvoeren. Daarbij is de keuze gemaakt het rekeningschema aan te passen binnen de voorgeschreven regels.

Het omzetten van de cijfers van 2014 in het nieuwe rekeningschema heeft ervoor gezorgd dat de groepering op enkele plekken is aangepast waardoor de cijfers van de balans van 2014 kunnen afwijken van de balans zoals opgenomen in de jaarrekening 2014. Het betreft uitsluitend een andere wijze van presenteren. Hiervoor is gekozen om de cijfers van 2015 te kunnen vergelijken met de cijfers van 2014.

9.3 STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2015 VERGELIJKENDE CIJFERS 2014

	2015	begroot 2015	2014
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen	77.097.466	76.066.741	79.129.265
Overige overheidsbijdragen en -subsidie	4.224.757	3.745.148	5.387.504
Overige baten	4.120.554	4.285.117	4.641.660
<u>Totaal baten</u>	<u>85.442.777</u>	<u>84.097.006</u>	<u>89.158.429</u>
Lasten			
Personeelslasten	67.006.210	66.873.867	67.963.511
Afschrijvingen	2.387.426	2.863.412	2.880.142
Huisvestingslasten	7.866.501	7.540.851	7.455.647
Overige lasten	8.788.444	9.218.782	9.956.855
<u>Totaal lasten</u>	<u>86.048.581</u>	<u>86.496.912</u>	<u>88.256.155</u>
Saldo baten en lasten	<u>(605.804)</u>	<u>(2.399.906)</u>	<u>902.274</u>
Financiële baten en lasten	286.553	(1.750)	360.282
Netto resultaat	<u>(319.251)</u>	<u>(2.401.656)</u>	<u>1.262.556</u>

In 2015 is LMC-VO de financiële administratie in eigen beheer gaan uitvoeren. Daarbij is de keuze gemaakt het rekeningschema aan te passen binnen de voorgeschreven regels.

Het omzetten van de cijfers van 2014 in het nieuwe rekeningschema heeft ervoor gezorgd dat de groepering op enkele plekken is aangepast waardoor de cijfers van de staat van baten en lasten van 2014 kunnen afwijken van de staat van baten en lasten zoals opgenomen in de jaarrekening 2014. Het betreft uitsluitend een andere wijze van presenteren. Hiervoor is gekozen om de cijfers van 2015 te kunnen vergelijken met de cijfers van 2014.

9.4 KASSTROOMOVERZICHT 2015 VERGELIJKENDE CIJFERS 2014

	2015	2014
	€	€
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Saldo Baten en Lasten	-605.804	902.274
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	2.387.426	2.880.154
Mutaties voorzieningen	-148.878	384.296
Veranderingen in vlottende middelen:		
Vorderingen (-/-)	-90.587	963.420
Schulden	1.799.574	521.062
	3.947.535	4.748.934
	3.341.731	5.651.208
Kasstroom uit bedrijfsoperaties:		
Ontvangen interest	320.696	369.831
Betaalde interest	-12.217	-9.549
	308.479	360.282
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	3.650.210	6.011.490
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in materiële vaste activa (-/-)	-3.386.017	-3.324.044
Desinvesteringen in materiële vaste activa	40.710	177.668
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.345.307	-3.146.376
Mutaties liquide middelen	304.903	2.865.114
Verloop geldmiddelen:		
Stand liquide middelen per 01-01	29.443.642	26.578.528
Mutaties boekjaar liquide middelen	304.903	2.865.114
Stand liquide middelen per 31-12	29.748.545	29.443.642

9.5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

ACTIVA

Materiële vaste activa

Schoolgebouwen:

LMC-VO is voor het grootste deel juridisch eigenaar van de schoolgebouwen. Het economisch claimrecht ligt bij de gemeente. Dit betekent dat bij buitengebruikstelling het gebouw om niet dient te worden overgedragen aan de gemeente. Van twee gebouwen is LMC-VO volledig eigenaar (dus zowel juridisch als economisch) en van één gebouw voor een deel te weten:

Gijsbert Karel van Hogendorp	Mathenesserdijk 455 te Rotterdam
Het Lyceum Rotterdam	Beukelsdijk 91 te Rotterdam
Lucia Petrus mavo (deel)	Stationssingel 70 te Rotterdam

Bij de insourcing van de financiële administratie per 1 januari 2015 heeft een opschoning plaatsgevonden van de subadministratie materiële vaste activa. Daarbij zijn alle items met een resterende boekwaarde van nihil (oorspronkelijke aanschafwaarde EUR 12,7 miljoen) verwijderd. Dit is in de stand per 1-1-2015 reeds verwerkt. Tevens is een aantal categorieën opgesplitst met verschillende afschrijvingstermijnen. Het betreft hier met name digitale activa met afschrijvingstermijnen van drie, vijf en tien jaar. Vanwege de economische levensduur zijn desktops geplaatst in de categorie met een afschrijvingstermijn van vijf jaar (was drie jaar).

Activagroepen	Aanschafprijs	Afschrijving	Boekwaarde	Inves- teringen	Afschrijving	Desin- vestering	Aanschaf- prijs	Afschrijving	Boekwaarde
	1-1-2015	1-1-2015	1-1-2015	2015	2015	2015	31-12-2015	31-12-2015	31-12-2015
Terreinen	602.552	-	602.552	-	-	-	602.552	-	602.552
Gebouwen	1.554.541	266.029	1.288.512	-	37.812	40.710	1.513.831	303.841	1.209.990
Verbouwingen	12.214.792	2.540.441	9.674.351	1.481.370	521.901	-	13.696.161	3.062.342	10.633.821
Totaal gebouwen en terreinen	14.371.885	2.806.470	11.565.415	1.481.370	559.713	40.710	15.812.544	3.366.183	12.446.362
Inventaris en apparatuur	2.053.412	832.756	1.220.656	216.507	284.874	-	2.269.918	1.117.629	1.152.289
Machines en installaties	755.369	368.456	386.913	39.692	57.198	-	795.062	425.654	369.408
Schoolmeubilair	4.474.133	1.929.535	2.544.599	294.838	310.067	-	4.768.971	2.239.601	2.529.370
Kantoormeubilair	1.242.575	576.324	666.252	52.519	124.426	-	1.295.094	700.750	594.344
ICT	4.359.025	2.136.312	2.222.713	1.262.340	1.012.784	-	5.621.364	3.149.095	2.472.269
Software	107.848	49.004	58.844	28.851	32.921	-	136.699	81.925	54.775
Totaal inventaris en apparatuur	12.992.363	5.892.386	7.099.977	1.894.747	1.822.269	-	14.887.109	7.714.655	7.172.455
Vervoersmiddelen	28.625	10.925	17.700	9.901	5.444	-	38.526	16.369	22.156
Totaal overige materiële activa	28.625	10.925	17.700	9.901	5.444	-	38.526	16.369	22.156
TOTAAL	27.392.872	8.709.781	18.683.091	3.386.017	2.387.425	40.710	30.738.179	11.097.207	19.640.973

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
	€	€
1.5 Vorderingen		
1.5.1 Debiteuren	800.206	210.652
1.5.5 Studenten/deelnemers/cursisten	38.083	230.648
1.5.6 Overige overheden	936.386	802.095
1.5.8 Overlopende activa	<u>728.774</u>	<u>1.191.084</u>
Vorderingen	<u>2.503.449</u>	<u>2.434.479</u>

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Bij de debiteuren is sprake van een vordering op Koers VO van € 685K naast enkele kleinere vorderingen.

De vordering op overige overheden heeft betrekking op door de gemeente toegekende subsidie.

Bij overlopende activa is onder andere de nog te ontvangen rente opgenomen en vooruitbetaalde kosten zoals voor Magister en Microsoft.

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
	€	€
1.7 Liquide middelen		
1.7.1 Kasmiddelen	36.610	35.951
1.7.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	4.393.359	7.247.401
1.7.3 Deposito's	25.315.164	22.160.289
1.7.4 Overige	<u>3.410</u>	<u>-</u>
Liquide middelen	<u>29.748.543</u>	<u>29.443.641</u>

De liquide middelen zijn voor het grootste deel ondergebracht bij de ABN/AMRO bank en staan ter vrije beschikking van LMC-VO.

De post opgenomen onder overige betreft uitstaande voorschotten.

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
	€	€
Eigen vermogen		
Algemene reserve	28.190.178	28.538.137
Bestemmingsreserve (publiek)	1.900.000	1.900.000
Bestemmingsreserve (privaat)	<u>204.206</u>	<u>175.497</u>
Eigen vermogen	<u>30.294.384</u>	<u>30.613.634</u>

Op grond van het voorstel resultaatbestemming komt een deel van het resultaat ten gunste van de bestemmingsreserve privaat (€ 28.709) en een deel komt ten laste van de algemene reserve (€ 347.960).

	<u>31-12-2015</u>	<u>31-12-2014</u>
Voorzoningen	€	€
Personeelsvoorzoningen	2.592.884	3.032.101
Voorziening onderhoud	<u>5.318.675</u>	<u>5.028.336</u>
Voorzoningen	<u>7.911.559</u>	<u>8.060.437</u>

Specificatie personeelsvoorzoningen

Voorzoningen	stand per 31-12-2014	dotatie 2015	onttrekking/ vrijval 2015	stand per 31-12-2015	Kortlopend < 1 jaar	Langlopend > 1 jaar
Voorziening jubilea	1.328.163	84.392	889.315	523.240	22.266	500.974
Voorziening spaarverlof	298.125	-	96.952	201.173	-	201.173
Voorziening langd.zieken	687.641	569.627	566.569	690.699	579.114	111.585
Voorziening wachtgeld	547.210	313.945	246.210	614.945	224.625	390.320
Voorziening LFBPB	170.962	391.866	-	562.828	-	562.828
Totaal pers.voorziening	<u>3.032.101</u>	<u>1.359.830</u>	<u>1.799.046</u>	<u>2.592.884</u>	<u>826.005</u>	<u>1.766.879</u>

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen hebben betrekking op de voorziening groot onderhoud.

	stand per 31-12-2014	dotatie 2015	onttrekking 2015	stand per 31-12-2015	Kortlopend < 1 jaar	Langlopend > 1 jaar
Voorziening groot onderhoud	<u>5.028.336</u>	<u>2.050.000</u>	<u>1.759.661</u>	<u>5.318.675</u>	<u>2.000.000</u>	<u>3.318.675</u>

In 2015 is het meerjaren onderhoudsplan geactualiseerd.

	31-12-2015	31-12-2014
	€	€
2.4 Kortlopende schulden		
2.4.3 Crediteuren	3.933.413	1.419.869
2.4.4 Ministerie OC&W	50.254	55.977
2.4.7 Belastingen en premies sociale verz.	2.936.923	2.790.592
2.4.8 Schulden terzake pensioenen	701.156	841.169
2.4.9 Overige kortlopende schulden	26.672	94.860
2.4.10 Overlopende passiva	6.038.604	6.684.722
Kortlopende schulden	13.687.022	11.887.189
Uitsplitsing		
2.4.7.1 Loonheffing	2.915.438	2.787.110
2.4.7.2 Omzetbelasting	21.485	3.482
Belasting en premies sociale verz.	2.936.923	2.790.592
2.4.9.2 Overige kortlopende schulden	26.672	94.860
Overige kortlopende schulden	26.672	94.860
2.4.10.1 Vooruitontvangen ouderbijdragen	484.874	572.404
2.4.10.2 Vooruitontvangen subsidie Ministerie OC&W	1.320.254	1.307.355
2.4.10.4 Vooruitontvangen termijnen	20.528	58.859
2.4.10.5 Vakantiegeld en -dagen	2.154.043	2.143.893
2.4.10.8 Overig	2.058.905	2.602.211
Overlopende passiva	6.038.604	6.684.722

Alle kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Bij de crediteuren is een post opgenomen van € 880K zijnde de subsidie van de gemeente Rotterdam voor de transitie van OOVV naar OPDC waarvoor LMC-VO penvoerder is. Deze subsidie is bestemd voor twee collega schoolbesturen. Daarnaast wordt het verschil met 2014 veroorzaakt doordat facturen sneller in de financiële administratie worden opgenomen waardoor in 2016 meer facturen ten laste van 2015 zijn geboekt.

De schuld aan het Ministerie van OCW betreft een schuld in verband met nog in rekening te brengen uitkeringskosten over de maand december 2015.

De overige kortlopende schulden betreffen nog te betalen loon en levensloop.

Op vooruit ontvangen subsidie OCW is een deel van de prestatiebox opgenomen en de verlofsubsidie die in 2016 besteed zal worden.

“Vooruit ontvangen termijnen” heeft vooral betrekking op reeds ontvangen bijdragen voor leerlingenactiviteiten zoals schoolreisjes.

Overige posten hebben betrekking op:

	2015	2014
	€	€
Huur gymnastieklokalen	948.341	227.666
Nog uit te betalen rechten LFBPB	453.922	61.087
Afrekening (onderhoud) Unie Noord	430.000	826.750
Afrekening Hogeschool	100.000	-
Afrekening gemeentelijke subsidies	37.822	180.872
ESF	-	150.176
Nog te betalen uitkeringskosten	-	79.626
Bindingstoelage	-	175.268
Rotterdams Offensief		126.609
Overige kortlopende schulden	88.820	774.157
	<u>2.058.905</u>	<u>2.602.211</u>

Financiële instrumenten

Algemeen

LMC-VO maakt bij de uitvoering van haar activiteiten gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die LMC-VO blootstellen aan krediet-, rente-, kasstroom- en liquiditeitsrisico's. Het betreft financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen zoals debiteuren, overige vorderingen, liquide middelen, crediteuren en overige schulden. Om deze risico's te beheersen en te beperken heeft LMC-VO procedures en gedragslijnen (waaronder een treasury statuut) opgesteld. De instelling handelt niet in financiële derivaten.

Kredietrisico

LMC-VO loopt kredietrisico over vorderingen en liquide middelen.

Het kredietrisico op vorderingen wordt als beperkt ingeschat door een grote spreiding van de vorderingen op debiteuren waarbij significante vorderingen betrekking hebben op de gemeente en het samenwerkingsverband. De vorderingen op de gemeente en het samenwerkingsverband Koers VO hebben een zeer laag risico op oninbaarheid.

De liquide middelen hebben een laag kredietrisico en voldoen aan de eisen van de Regeling Belenen en Beleggen.

Renterisico

LMC-VO heeft per 31 december 2015 geen leningen opgenomen en loopt uit dien hoofde op dat onderdeel geen risico.

Kasstroom- en liquiditeitsrisico

Kasstroomrisico is het risico dat toekomstige kasstromen verbonden aan een monetair financieel instrument in omvang zullen fluctueren. LMC-VO wordt periodiek bevoorschot door het Ministerie van OCW. Het kasstroomrisico en liquiditeitsrisico wordt daarom beperkt geacht door de spreiding van de betalingen in relatie tot de inkomsten. Daar komt nog bij dat de banktegoeden direct opeisbaar zijn. Tevens worden periodiek liquiditeitsbegrotingen gemaakt.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde ervan.

9.6 Niet uit de balans bijkende verplichtingen

Overzicht langlopende contracten

Contractant	Korte omschrijving	Looptijd		waarde			EA
		van	tot	per jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	
Segers Offset	Bonusvoorstel drukwerk	1-1-2015	tot wederopzegging	variabel	nvt	nvt	nee
Magazijn Onderwijs B.V.	Bonusvoorstel Kantoorartikelen	1-1-2015	tot wederopzegging	variabel	nvt	nvt	nee
Codarts	Diensten tbv HMD	1-1-2007	tot wederopzegging	€ 260.000,00	€ 1.040.000,00	onbekend	nee
Human Capital Care	Arbo en Gezondheid	1-3-2015	tot wederopzegging	variabel	nvt	nvt	nee
Integrace	Competentiemonitor	11-10-2007	tot wederopzegging	€ 9.317,00	€ 37.268,00	onbekend	nee
Van Dijk Educatie	Leermiddelen Extern BF	9-2-2015	9-2-2020	variabel	nvt	nvt	ja
Van Dijk Educatie	Leermiddelen Intern BF	9-2-2015	9-2-2020	variabel	nvt	nvt	ja
Konica Minolta	Raamovereenkomst Multifunctionals	1-7-2015	1-7-2017	variabel	nvt	nvt	ja
Hellemans adviesbureau	Project "Energie voor scholen"	1-1-2015	31-12-2020	variabel	nvt	nvt	nee
Eneco	Leveringsovereenkomst aardgas	1-1-2015	31-12-2020	variabel	nvt	nvt	ja
DVEP Energie	leveringsovereenkomst electra	1-1-2015	31-12-2020	variabel	nvt	nvt	ja
Stedin Meetbedrijf B.V.	Huur en onderhoud meetinrichtingen	18-12-2014	17-2-2019	€ 28.040,00	€ 112.160,00	nvt	nee
Scholten Awater	Raamovereenkomst ICT Hardware	1-7-2015	1-7-2017	variabel	nvt	nvt	ja
A&C Presentations	Raamovereenkomst ICT Presentatiemid	1-7-2015	1-7-2017	variabel	nvt	nvt	ja
Graydon Nederland BV	Krediet informatie	1-1-2016	31-12-2016	variabel	nvt	nvt	nee
Historische Geb.Rotterdam	Huurovereenkomst Westzeedijk 497	1-2-2010	30-9-2020	€ 254.935,00	€ 1.274.675,00	nvt	nee
Van Dorp Installaties	Onderhoud Installaties	1-3-2013	1-3-2018	€ 670.498,00	€ 1.454.980,66	nvt	ja
Stg ouderenhuisvesting Rotterdam	woonzorgcomplex De Schans	1-6-2008	1-6-2018	€ 38.944,00	€ 110.211,52	nvt	nee
Stg Jeugdtheater Hofplein	lesruimte Pieter de Hoochweg 222	1-8-2001	31-7-2016	€ 220.000,00	€ 127.600,00	nvt	nee
CVO	Huur Henegouwerplein 16	1-9-2014	1-9-2019	€ 110.000,00	€ 412.500,00	nvt	nee
Gemeente Rotterdam	Onderhoud Unielocatie (min € 15 per m	1-8-2015	1-8-2052	€ 247.500,00	€ 1.237.500,00	€ 7.672.500,00	nee
Gemeente Rotterdam *)	Parkeren Unielocatie	1-8-2015	1-8-2052	€ 58.128,00	€ 290.640,00	€ 1.801.968,00	nee
Stedin Meetbedrijf B.V.	Meters Unielocatie	12-11-2015	11-11-2020	€ 1.270,00	€ 6.350,00	nvt	nee
Gemeente Rotterdam	Huurkosten De Enk	1-8-2015	1-8-2016	€ 83.523,00	nvt	nvt	nee
Gemeente Rotterdam	Huurkosten Slaak	1-8-2015	1-8-2016	€ 68.117,00	nvt	nvt	nee
CSU	Schoonmaakonderhoud	1-11-2014	1-11-2017	€ 162.928,00	€ 298.158,24	nvt	ja
Westerveld	Schoonmaakonderhoud	1-11-2014	1-11-2017	€ 458.429,00	€ 838.925,07	nvt	ja
Dolmans	Schoonmaakonderhoud	1-11-2014	1-11-2017	€ 370.885,00	€ 678.719,55	nvt	ja

*) Het hier opgenomen bedrag is het saldo van te betalen aan Stadsontwikkeling en te ontvangen van Dienst Jeugd en Onderwijs.

Overzicht garanties

omschrijving	aanvang	looptijd	garantie	op naam van	bank
122.20.01.420		vervalt in 2016	25.175	Stg.v.Int.en Alg.Bijz.Onderw Rotterdam	ABN/AMRO
123.71.83.090		5 jaar	78.020	Hist.Gebouwen Rotterdam	ABN/AMRO

Op basis van artikel 5 van de regeling "Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk WJZ-2005/54063802) is het toegestaan een vordering op te nemen op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van maximaal 7,5% van de personele lumpsum van het boekjaar. Deze vordering kan worden geïnd bij discontinuïteit c.q. opheffing van de instelling. Daarmee is sprake van een voorwaardelijke vordering. LMC-VO gaat uit van "going concern" en heeft deze vordering daarom niet opgenomen op de balans van de stichting maar onder de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen.

De voorwaardelijke vordering op het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft ultimo 2015 een waarde van € 4.262.723.

9.7 Verantwoording regeling OCW subsidies

G1

Verantwoording subsidie zonder verrekeningsclausule, beknopt gespecificeerd

Omschrijving	Toewijzings kenmerk	Toewijzings datum	Prestatie afgerond
Zij-instromers	655082-1	2014	ja
Verlofsubsidie	707279-1	21-9-2015	nee
Verlofsubsidie	709031-1	21-9-2015	nee
Verlofsubsidie	Diversen	2015	nee

Verantwoording subsidie zonder verrekeningsclausule, uitgebreid gespecificeerd

Omschrijving	Toewijzings kenmerk	Toewijzings datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2014	Lasten t/m 2014	Stand begin 2015	Ontvangen in 2015	Lasten in 2015	Te verrekenen ultimo 2015	Subsidie nog te besteden ultimo 2015
Zij-instromers	655082-1	2014	20.000	20.000	14.432	5.568	-	5.568	-	
Verlofsubsidie	707279-1	21-9-2015	4.398	-	-	-	4.398	1.614	2.784	
Verlofsubsidie	709031-1	21-9-2015	6.375	-	-	-	6.375	-	6.375	
Verlofsubsidie	Diversen	2015	223.880	234.653	234.653	202.957	223.880	118.141		308.696
			254.653	254.653	249.085	208.525	234.653	125.323	9.159	308.696

G2

Verantwoording subsidie met verrekeningsclausule

Aflopend in 2015

Omschrijving	Toewijzings kenmerk	Toewijzings datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2014	Lasten t/m 2014	Stand begin 2015	Ontvangen in 2015	Lasten in 2015	Te verrekenen ultimo 2015
	ONS/ODB-13/								
Doubleren is geen optie	32330U	jun-13	116.206	116.206	45.760	70.446	-	70.446	-
			116.206	116.206	45.760	70.446	-	70.446	-

Doorlopend tot in volgens verslagjaar

Omschrijving	Toewijzings kenmerk	Toewijzings datum	Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2014	Lasten t/m 2014	Stand begin 2015	Ontvangen in 2015	Lasten in 2015	Stand ultimo 2015
--------------	---------------------	-------------------	--------------------------	--------------------	-----------------	------------------	-------------------	----------------	-------------------

NVT

9.8 TOELICHTING OP DE ONDERLIGGENDE POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2015 €	begroot 2015 €	2014 €
Rijksbijdragen			
Rijksbijdragen OC&W	65.784.225	65.896.186	66.974.071
Overige subsidies OCW	11.313.241	10.170.555	12.033.918
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	-	-	121.276
Rijksbijdrage	<u>77.097.466</u>	<u>76.066.741</u>	<u>79.129.265</u>
Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	3.902.145	3.562.648	5.092.450
Overige overheidsbijdragen	322.612	182.500	295.054
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	<u>4.224.757</u>	<u>3.745.148</u>	<u>5.387.504</u>
Overige baten			
Verhuur	90.772	43.667	107.093
Detachering personeel	853.797	928.061	2.500.697
Ouderbijdragen	1.034.986	1.250.975	1.387.598
Overige (overige baten)	2.140.999	2.062.414	646.272
Overige baten	<u>4.120.554</u>	<u>4.285.117</u>	<u>4.641.660</u>

Categorie 3.1.1 betreft lumpsum-vergoeding en categorie 3.1.2 betreft geormerkte / niet-geormerkte gelden. De overige subsidies OCW zijn onder te verdelen in:

	2015 €	2014 €
Niet geormerkte subsidie		
Functiemix	1.489.404	1.578.130
Eerste opvang	328.500	303.750
Gratis lesmateriaal	2.579.233	2.618.371
Leerplusarrangement	4.036.500	4.462.125
Maatschappelijke stage	285.266	497.082
Nieuwkomers	688.858	704.789
Prestatiebox	1.415.962	1.328.030
Prestatiesubs. Voortijdig Schoolverl.	221.000	144.962
Visueel gehandicapten	-	28.950
Leerlinggebonden financiering	-	288.078
Verlofsubsidie	119.756	48.885
Zomerscholen	22.750	-
Zij-instromers	5.568	-
Aanvullende bekostiging na- en bijscholing	50.000	-
Totaal	<u>11.242.795</u>	<u>12.003.152</u>
Geormerkte subsidie		
Doubleren is geen optie	70.446	30.766
Totaal Overige subsidie	<u>11.313.241</u>	<u>12.033.918</u>

De gemeentelijke subsidies zijn onder te verdelen in:

Gemeentelijke bijdragen	2015	2014
Omschrijving	€	€
DU Jeugd	-7.990	56.613
Leren loont: Denken Voelen Doen	23.708	40.208
Leren loont: Ouderbetrokkenheid	443.788	465.669
Leren Loont: schoolontwikkelbudget / LTU	2.248.448	2.301.068
LOB NPRZ	-52	198.027
LOB Stedelijk	71.419	453.474
Rotterdam effect	33.288	25.083
Topklassen	4.083	40.333
Vakantiescholen	31.360	48.090
OPDC	621.295	543.395
Vergoeding personeel	10.187	48.807
Vergoeding huur	413.885	367.479
ISO	-	101.763
Overige vergoedingen	8.725	402.441
	<u>3.902.146</u>	<u>5.092.450</u>

Onder overige overheidsbijdragen zijn baten opgenomen van het samenwerkingsverband in het kader van passend onderwijs, leerlinggebonden financiering, ESF gelden en kosten voor VAVO leerlingen.

De baten inzake detacheringen hebben voor het grootste deel betrekking op de inkomsten van het expertisecentrum en het OPDC.

De overige baten kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Overige (overige baten)	2015	2014
Omschrijving	€	€
Leermiddelen	12.105	-
Opbrengst kantine	318.762	304.168
Bijdrage van derden	1.195	-
Bijzondere baten	612	-
Horecavakschool keuken/restaurant	52.383	-
Programma knelpunten	45.917	-
Bijdrage van Koers VO en scholen aan OPDC	933.742	-
Expertisecentrum baten	114.171	-
Stg Rotterdam Sportsupport	29.779	-
Stg Hulpfonds Rotterdam	20.059	-
Vergoeding lessen	34.309	-
Afrekening R'damse onderw.Coöp.	127.000	-
Vrijval gelden	253.455	-
Div terugbetalingen	193.381	-
Overig	4.129	342.104
	<u>2.140.999</u>	<u>646.272</u>

Lasten

	<u>2015</u>	<u>begroot 2015</u>	<u>2014</u>
	€	€	€
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen	61.874.524	61.314.237	60.725.856
4.1.2 Overige personele lasten	4.221.094	5.103.265	6.466.695
4.1.3 Bijdrage uitkeringen	910.592	456.365	770.960
Personeelslasten	<u>67.006.210</u>	<u>66.873.867</u>	<u>67.963.511</u>
Uitsplitsing			
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	49.449.165	0	47.604.021
4.1.1.2 Sociale lasten	6.266.645	0	6.071.805
4.1.1.3 Pensioenpremies	6.158.714	0	7.050.030
Lonen en salarissen	<u>61.874.524</u>	<u>61.314.237</u>	<u>60.725.856</u>
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	481.160	84.392	1.304.398
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	2.731.817	2.638.549	3.735.203
4.1.2.3 Overige personele kosten	1.008.117	2.380.324	1.427.094
Overige personele lasten	<u>4.221.094</u>	<u>5.103.265</u>	<u>6.466.695</u>

De overige personele lasten bestaan uit kosten voor bedrijfsgezondheidszorg, scholing, werkkostenregeling en de betalingen in het kader van levensfasebewust personeelsbeleid.

De dekkingsgraad van het ABP Pensioenfonds bedraagt per 31 december 2015 97,2%. Door diverse ontwikkelingen zoals de aanpassing van de rekenrente, de lage rentestand en de negatieve rendementen in het tweede en derde kwartaal, staat de financiële positie van ABP onder druk. Volgens de Pensioenwet moet een pensioenfonds buffers aanhouden om de pensioenen in de toekomst te kunnen betalen. Omdat de beleidsdekkingsgraad op 31 december 2015 niet aan de eisen (dekkingsgraad van 126,7%) voldeed, moest ABP voor 1 april 2016 bij De Nederlandsche Bank (DNB) een (nieuw) herstelplan indienen. LMC-VO kan niet worden verplicht tot het doen van aanvullende stortingen aan het ABP-pensioenfonds, anders dan door eventuele, toekomstige premiestijgingen.

Gemiddelde aantal werknemers

Gedurende het jaar 2015 waren gemiddeld 919 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2014: 925), als volgt nader te specificeren:

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Directie	64	67
OP	643	650
OOP	212	208
Totaal	<u>919</u>	<u>925</u>

	<u>2015</u>	<u>begroot 2015</u>	<u>2014</u>
	€	€	€
Afschrijvingen			
Gebouwen	29.812	39.105	43.070
Verbouwingen	529.902	612.993	718.929
Inventaris en apparatuur	284.874	577.644	568.987
Machines en installaties	57.198	88.652	96.114
Schoolmeubilair	310.067	347.138	355.659
Kantoormeubilair	124.426	65.102	51.728
ICT	1.012.784	1.065.267	1.002.716
Software	32.921	42.930	29.384
Overige inventaris en apparatuur	-	21.973	6.884
Boeken	-	68	290
Vervoersmiddelen	5.444	2.540	6.381
	<u>2.387.426</u>	<u>2.863.412</u>	<u>2.880.142</u>

Bij de overgang van de financiële administratie is kritisch naar de activa administratie gekeken. Dit heeft ertoe geleid dat items in andere categorieën terecht zijn gekomen met andere afschrijvingstermijnen, in 2014 is gedesinvesteerd waar in de begroting 2015 nog geen rekening mee is gehouden. Daarnaast is de afschrijvingstermijn voor ICT desktops verhoogd van drie naar vijf jaar. Mede hierdoor zijn de afschrijvingskosten aanmerkelijk lager uitgevallen.

	<u>2015</u>	<u>begroot 2015</u>	<u>2014</u>
	€	€	€
4.3 Huisvestingslasten			
4.3.1 Huur	1.707.433	1.253.073	1.214.119
4.3.3 Onderhoud	925.603	891.581	658.641
4.3.4 Energie en water	1.258.298	1.490.500	1.574.866
4.3.5 Schoonmaakkosten	1.494.625	1.467.276	1.529.702
4.3.6 Heffingen	244.294	205.025	209.146
4.3.8 Dotatie voorz. groot onderhoud	2.050.000	2.049.996	1.975.000
4.3.7 Overige (huisvestingslasten)	186.248	183.400	294.173
Huisvestingslasten	<u>7.866.501</u>	<u>7.540.851</u>	<u>7.455.647</u>
4.4 Overige lasten			
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	2.120.860	1.691.211	2.448.404
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermidde	4.486.713	4.667.005	4.484.206
4.4.4 Overige (overige lasten)	2.180.871	2.860.566	3.024.245
Overige lasten	<u>8.788.444</u>	<u>9.218.782</u>	<u>9.956.855</u>
Specificatie honorarium			
4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening	84.706	89.500	72.600
4.4.1.2 Andere controleopdrachten	39.401	0	54.861
4.4.1.3 Fiscale adviezen	0	0	0
4.4.1.4 Andere niet-controledienst	0	0	0
Accountantslasten	<u>124.107</u>	<u>89.500</u>	<u>127.461</u>

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij LMC-VO zijn uitgevoerd door de accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1 lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties).

	<u>2015</u>	<u>begroot 2015</u>	<u>2014</u>
	€	€	€
Overige lasten			
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	37.835	55.525	199.909
Kabeltelevisie en overige rechten	10.952	15.650	10.542
Abonnementen	39.908	38.650	43.675
Contributies	236.621	223.000	206.642
Representatie	27.870	43.883	47.757
Medezeggenschap- en ouderraad	9.421	6.050	11.481
Verzekeringen	78.655	77.562	65.525
Sportdag en vieringen	85.688	199.503	52.470
Reizen en excursies	699.319	652.830	757.116
Leerlingen met extra zorg	125.941	930.208	213.472
Vervoersmiddelen	31.133	23.700	24.861
Leerlingkantine en automaten	290.053	270.833	324.691
Boekverlies vaste activa	40.709	-	177.668
Bijzondere lasten	9.178	-	-
Leerlingactiviteiten	371.473	284.172	342.783
Gesubsidieerde overige lasten	86.115	39.000	545.653
	<u>2.180.871</u>	<u>2.860.566</u>	<u>3.024.245</u>

	<u>2015</u>	<u>begroot 2015</u>	<u>2014</u>
	€	€	€
Financiële baten en lasten			
Rentebaten	299.080	0	369.831
Rentelasten	-12.527	-1.750	-9.549
Financiële baten en lasten	<u>286.553</u>	<u>1.750</u>	<u>360.282</u>

Analyse realisatie huidig jaar versus realisatie voorgaand jaar en realisatie huidig jaar versus begroting.

Onderstaand een vergelijking van de staat van baten en lasten op basis van gerealiseerde en begrote baten en lasten voor het kalenderjaar 2015 en gerealiseerde baten en lasten voor het kalenderjaar 2014.

	Realisatie 2015	begroot 2015	Vershil	Realisatie 2014	Vershil
Baten					
Rijksbijdragen	77.097.466	76.066.741	1.030.725	79.129.265	-2.031.799
Overige overheidsbijdragen	4.224.757	3.745.148	479.609	5.387.504	-1.162.747
Overige baten	4.120.554	4.285.117	-164.563	4.641.660	-521.106
Totaal baten	85.442.777	84.097.006	1.345.771	89.158.429	-3.715.652
Lasten					
Personeelslasten	67.006.210	66.873.867	132.343	67.963.511	-957.301
Afschrijvingen	2.387.426	2.863.412	-475.986	2.880.142	-492.716
Huisvestingslasten	7.866.501	7.540.851	325.650	7.455.647	410.854
Overige lasten	8.788.444	9.218.782	-430.338	9.956.855	-1.168.411
Totaal lasten	86.048.581	86.496.912	-448.331	88.256.155	-2.207.574
Saldo baten en lasten	(605.804)	(2.399.906)	1.794.102	902.274	(1.508.078)
Financiële baten en lasten	286.553	1.750	284.803	360.282	(73.729)
Exploitatieresultaat	(319.251)	(2.401.656)	2.082.405	1.262.556	(1.581.807)

Door de daling van het aantal leerlingen in 2015 zijn de inkomsten ten opzichte van 2014 gedaald. Ten opzichte van de begroting zijn meer baten ontvangen voor leerplus, de prestatiebox, prestatiesubsidie VSV, verlofsubsidie en enkele kleinere subsidiebedragen.

Het verschil tussen begroting en realisatie bij de overige overheidsbijdragen is vooral gelegen in een hogere bijdrage vanuit de gemeente voor de uitvoering van het programma Leren Loont!. Daar staat tegenover dat vanaf half 2015 de gemeente geen subsidie meer verstrekt voor de onderwijsopvangvoorzieningen.

Hoewel de personele inzet in het cursusjaar 2015-2016 is gedaald ten opzichte van het jaar daarvoor zijn de loonkosten in 2015 t.o.v. 2014 niet lager als geen rekening gehouden wordt met de vrijval van de voorziening jubileumgratificatie. Reden hiervan is dat in 2015 een loonsverhoging is toegekend en in de cao arbeidsvoorwaarden zijn opgenomen die in 2015 tot hogere kosten hebben geleid.

Het verschil met de begroting heeft ook als oorzaak dat een hogere bijdrage aan uitkeringen is betaald dan voorzien.

De afschrijvingskosten liggen aanmerkelijk lager dan begroot. Bij het opstellen van de begroting is nog gerekend met de oude systematiek. Bij de overgang naar het in eigen beheer uitvoeren van de financiële administratie is de activa administratie doorgelicht en waar nodig aangepast. Activa is soms in een andere categorie terechtgekomen met andere afschrijvingstermijnen, er is gedesinvesteerd en de afschrijvingstermijn voor ICT desktops is verhoogd van drie naar vijf jaar. Daarnaast zijn diverse goedgekeurde investeringen niet gerealiseerd en zijn investeringen pas eind 2015 geactiveerd.

Bij de huisvestingskosten dalen de kosten voor energie en schoonmaak de afgelopen twee jaar maar daar staat tegenover dat de kosten voor onderhoud stijgen. Voor de door de gemeente nog in rekening te brengen kosten voor de gymnastieklokalen is een extra bedrag opgenomen.

De overige lasten zijn t.o.v. 2014 lager vanwege de daling van het aantal leerlingen waardoor minder leerlinggebonden kosten zijn gerealiseerd maar ook doordat een deel van de kosten van het administratiekantoor zijn komen te vervallen door het in eigen beheer uitvoeren van de financiële en een deel van de personele administratie.

De rentebaten dalen vanwege de dalende rentepercentages.

9.9 Verbonden partijen

Er is geen sprake van verbonden partijen-rechtspersonen.

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de stichting en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de stichting. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de stichting en haar bestuurders, toezichthouders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. De bezoldiging van het College van Bestuur en van de Raad van Toezicht is opgenomen in punt 9.10.

9.10 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Bestuurders met dienstbetrekking

Functie	Naam	Ingangs datum dienst verband	Eind datum dienst verband	Omvang dienst verband	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenver goeding	Voorziening tbv beloningen betaalbaar op termijn	Uitkering wegens beëindiging dienst- verband
voorz. CvB	M.J.W. van der Knaap	10-1-2012		1,0	€ 128.008	€ -	€ 15.613	€ -
lid CvB	M.J. Jas	10-1-2012	1-9-2015	1,0	€ 77.450	€ -	€ 9.869	€ -
man.team	M.J. Jas	1-9-2015	1-9-2016	1,0	€ 43.827	€ -	€ 4.817	€ -
Totaal bestuurders met dienstbetrekking					€ 249.285	€ -	€ 30.299	€ -

Toezichhouders

voorz. RvT	A.H. Lief tinck	10-12-2009			€ -	€ -	€ -	€ -
lid RvT	D. van der Bijl	1-30-2008			€ 3.000	€ -	€ -	€ -
lid RvT	M.R.H. Broekema	6-1-2011			€ 4.000	€ -	€ -	€ -
lid RvT	B.R. van Holten	10-12-2009			€ 3.000	€ -	€ -	€ -
lid RvT	E.M. Janssen-Branderhorst	9-1-2013			€ 3.000	€ -	€ -	€ -
lid RvT	F.M. Russel	1-1-2013			€ 4.000	€ -	€ -	€ -
Totaal Toezichhouders					€ 17.000	€ -	€ -	€ -

9.11 Ondertekening

Rotterdam, 2 juni 2016

College van Bestuur

M.J.W. van der Knaap, voorzitter.

Raad van Toezicht

A.H. Liefstinck (voorzitter)

M.R.H. Broekema

B.R. van Holten

E.M. Janssen-Branderhorst

F.M. Russel

R. Vogels

LMC Voortgezet Onderwijs
Statutair gevestigd te Rotterdam, Henegouwerplein 16

9.12 VOORSTEL BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat

Er zijn geen specifieke statutaire bepalingen inzake de resultaatbestemming, anders dan bij vereffening als gevolg van ontbinding en vereffening van de stichting.

Voorstel bestemming resultaat

	<u>Resultaat 2015</u>	
	€	
Algemene reserve (publiek)	347.960	(negatief)
Algemene reserve (privaat)	<u>28.709</u>	(positief)
Totaal resultaat	<u>319.251</u>	(negatief)

9.13 Gebeurtenissen na balansdatum

De ontwikkeling van het aantal leerlingen blijft achter bij de prognose. Zie hiervoor de toelichting in de continuïteitsparagraaf.

9.14 CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bevoegd gezag van Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o. te Rotterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de staat van baten en lasten over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag

Het bevoegd gezag van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het bevoegd gezag is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bevoegd gezag is voorts verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2 van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de

effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bevoegd gezag van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o. per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat de bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 393, lid 5 onder e en f van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.3 Jaarverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2015 is opgesteld, en of de in artikel 392, lid 1 onder b tot en met h van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 391, lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Rotterdam, 2 juni 2016

KPMG Accountants N.V.

T.A. Kalmár RA

Bijlage 1: Overzicht (neven)functies Raad van Toezicht en College van Bestuur

Raad van Toezicht	Functie	Nevenfunctie(s)
A.H. Lief tinck	Managing Partner Gezondheidszorg, Deloitte, Rotterdam.	Vz Stichting Vrienden Erasmiaans Gymnasium (onbetaald) Bestuurder van een werkmaatschappij vanuit de partnerrelatie met Deloitte
B.R. van Holten	Chief Executive Officer Merin, Amsterdam	Geen verdere nevenfuncties
D. van der Bijl	Directeur Domein Techniek, Ontwerpen en Informatica Hogeschool Inholland; Vestigingsdirecteur locatie Alkmaar Hogeschool Inholland	Lid bestuur Hermusfonds, een steunfonds voor auditief en communicatief beperkten Vice-voorzitter RvT Stichting Kopwerk Den Helder
F.M. Russel	Directeur/ Bestuurder van Stichting Arosa Rotterdam Directeur /Eigenaar van Medisch Kinderdagverblijf Citykids bv Directeur / Uitgever van Marrein Publications B.V.	Stichting B.E.W.A.A.N (Bevordering Educatie, Werkgelegenheid en Aanpassing van Allochtonen in Nederland), voorzitter EFBWBO (European Federation of Black Women Business Owners), <i>Bestuur</i> Raad van Toezicht <i>slid</i> Zwarte Zaken Vrouwen Nederland thans Etnische Zaken vrouwen Nederland, Directeur/voorzitter Big Brothers Big Sisters of Rotterdam, bestuurder Braam Kliniek Assen Voorzitter Raad van Toezicht
M. Broekema		Geen verdere nevenfuncties
E.M. Branderhorst	Sectormanager Orthopedie, Hand en Polscentrum en Plastische chirurgie HagaZiekenhuis Centrummanager Reinier de Graaf Orthopedie	Lid van Raad van Toezicht zorginstelling Libertas in Leiden
College van Bestuur	Functie	Nevenfunctie
M.J.W. van der Knaap	Voorzitter College van Bestuur	Voorzitter Raad van Toezicht Koers VO Voorzitter Fokor

M.J. Jas (tot 01-09-2015)	Lid College van Bestuur	Lid Raad van Commissarissen Stadspodia Leiden BV (verantwoordelijk voor de Leidse Schouwburg en stadsgehoorzaal). functie wordt in natura bezoldigd met enkele vrijkaarten. Lid Bestuur Vrienden van het Singelpark, een Stichting die zich inzet om van de singels rond Leiden het mooiste, spannendste park van Nederland te maken. Vrijwilligersfunctie zonder bezoldiging. Lid algemene ledenraad Koers VO
------------------------------	-------------------------	--

Rooster van aftreden Raad van Toezicht

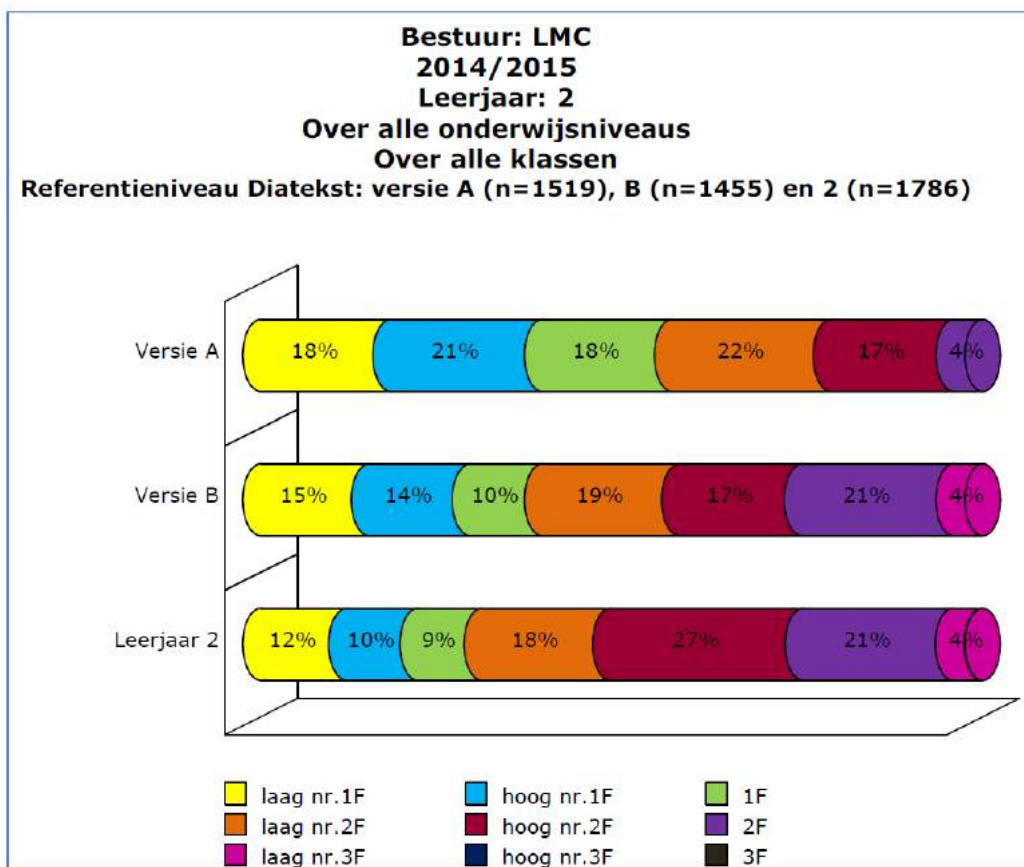
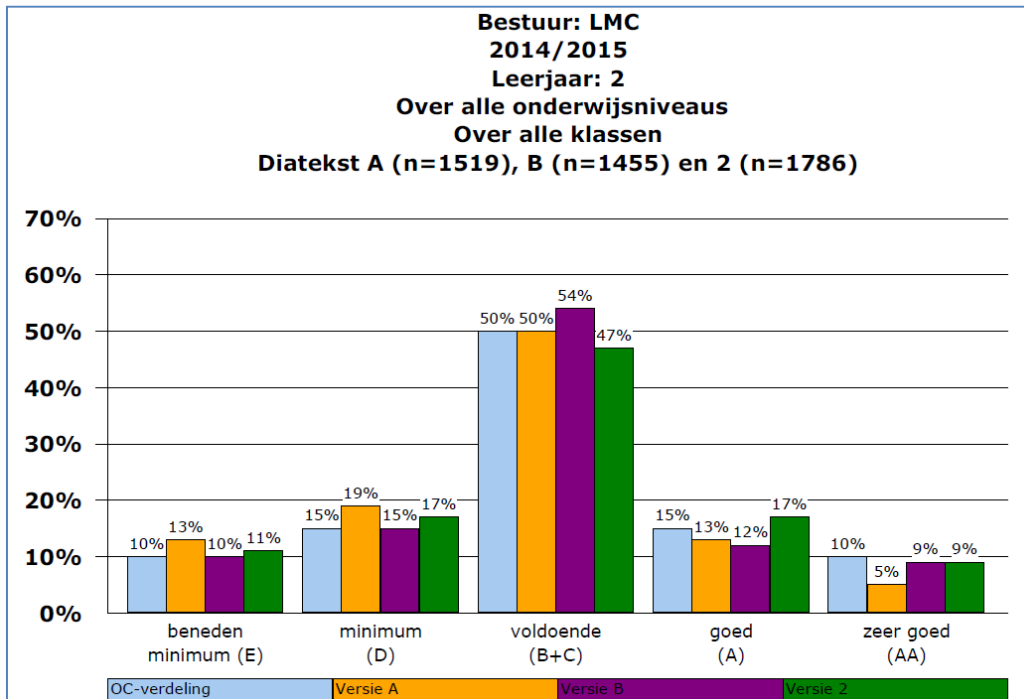
Naam	Datum benoeming	Datum aftreden / Herbenoeming
Drs. D. van der Bijl	01-01-2008	01-01-2016 a
Dhr. A.H. Lieftinck	12-10-2009	12-10-2017 a
Dhr. B.R. van Holten	12-10-2009	12-10-2017 a
Dhr. M. Broekema	01-06-2011	01-06-2019 a
Mw. F.M. Russel	01-01-2013	01-01-2017 a/h
Mw. Dr. E.M. Branderhorst	01-09-2013	01-09-2017 a/h

Bijlage 2 Rekentoets resultaten 2014-2015

Leerjaar 3 vmbo, 4 vmbo-havo, 5 havo-vwo, 6 vwo

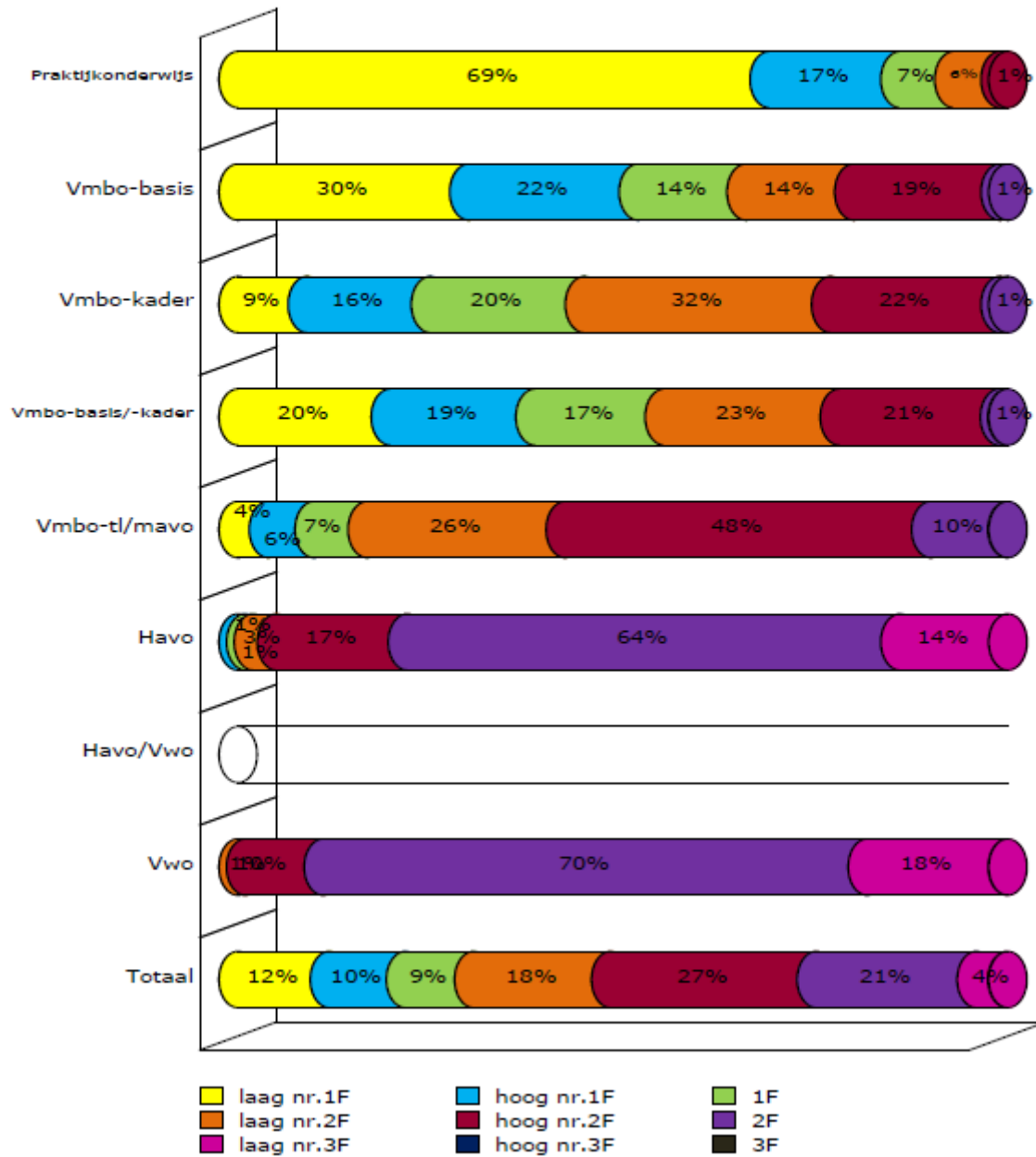
Locatie	Gem. cijfer	Aantal leerlingen	Onvoldoende %	% 4 of lager
	5,6	2.598	49,2%	22%
Carré College (02VG08)	5,2	135	57,0%	33%
Charles de Foucauld Mavo (23YU04)	6,7	20	20,0%	5%
Charles de Foucauld Mavo (23YU04)	5,4	100	52,0%	30%
Cosmicus College (02VG22)	5,9	168	45,3%	8%
De Theaterhavo/vwo (02VG00)	6,0	84	38,4%	21%
De TooropMavo (02VG15)	5,8	96	44,8%	26%
De Waal (17YF02)	5,2	110	64,5%	27%
G.K. van Hogendorp (02VG05)	5,9	96	40,6%	14%
Havo voor Muziek en Dans (02VG03)	4,6	45	80,0%	42%
Het Lyceum Rotterdam (05XJ00)	5,5	76	52,6%	24%
Hildegardis MAVO (02VG14)	5,4	71	57,7%	35%
Horeca Vakschool Rotterdam (02VG11)	5,2	66	59,1%	39%
Lucia Petrus MAVO (02VG04)	5,0	106	70,8%	49%
Lucia Petrus MAVO (02VG04)	6,0	110	41,8%	18%
MAVO Delfshaven (02VG17)	5,8	58	50,0%	7%
Noordrand College (02VG25)	5,4	68	52,9%	28%
Palmentuin (23YU08)	6,0	62	46,8%	24%
Roncalli Mavo (17KY00)	5,4	176	40,9%	3%
Roncalli Mavo (17KY00)	5,6	206	56,3%	24%
Sint-Montfort (23YU02)	6,3	244	30,3%	7%
Slinge (23YU01)	5,8	93	45,2%	13%
Veenoord (23YU00)	5,5	66	50,0%	21%
Zuiderpark BB (17YF00)	5,3	342	56,4%	27%

Bijlage 3 Resultaten Diataal 2014-2015

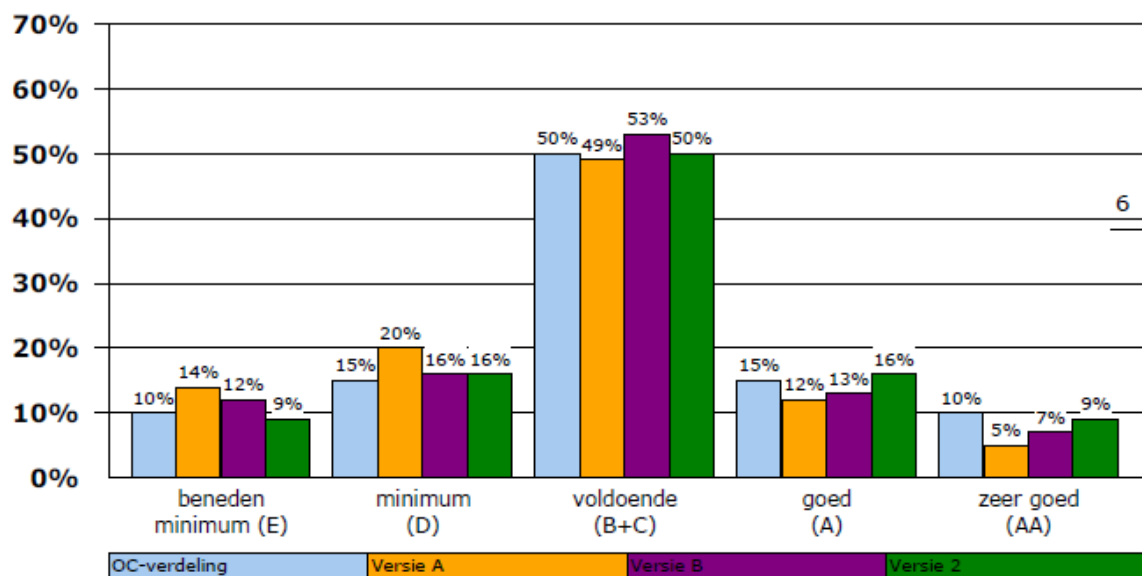

**Bestuur: LMC
2014/2015
Leerjaar: 2
Over alle onderwijsniveaus**

Referentieniveau Diatekst:n=1786

Bestuur: LMC
2014/2015
Leerjaar: 2
Over alle onderwijsniveaus
Over alle klassen
Diawoord A (n=1506), B (n=1442) en 2 (n=1755)

Bijlage 4 Ontwikkeling van de leerlingenaantallen

	1-10-2010			1-10-2011			1-10-2012			1-10-2013			1-10-2014			01-10-2015			prognose 01-10-2016		prognose 01-10-2017			
	Totaal	lwoo	vm2 vavo	Totaal	lwoo	vm2 vavo	Totaal	lwoo	vm2 vavo	Totaal	lwoo	vavo	Totaal	lwoo	vavo	Totaal	lwoo	vavo	Totaal	lwoo	vavo	Totaal	lwoo	vavo
Het Lyceum Rotterdam	598		15	441			335			525	1		517			554			574			593		
Havo voor muziek en dans	73			116			178			201	2		188			179			199			205		
Theaterhavo/vwo	206			207			218			495			471			483			505			506		
Cosmicus college	416		2	473		5	513		1	511	9		481		11	466			489			503		
St. Montfort	411		3	473		4	498		12	595	11	1	536		18	494		5	512		2	549		1
Noordrandcollege	660	9	8	635	10	8	614	6	1															
Carré College	375	208		312	170		290	156		246	129		197	116		183	113		175	100		200	95	
JC Middellande	377	113	73	526	215	24	761	321	6	717	312		686	301		654	256		678	260		693	267	
Horeca Vakschool Rotterdam	208	127		218	116		200	63	3	222	72		236	70		232	69		239	70		242	72	
Gijsbert Karel van Hogendorp	161	32	44	166	52	15	200	63	3	317	169		275	147		225	128		226	125		243	133	
Mavo Delfshaven	382	219		368	209		379	208																
Hildegardis mavo	130	9		172	13		196	12		166	12	1	147	8	6	121	8		114	0		155	0	
Lucia Petrus mavo	295	56	7	270	49	3	293	47	2	308	41	3	317	37		284	32		280	36		283	53	
Toorop mavo	454			456			440			410		1	364		2	311			294			296		
Roncalli	390			405		1	408		4	411		7	410			405		1	404			404		
Charles de Foucauld	705		2	791		1	830		2	795		2	748		6	729			740			735		
De Waal	310	38		331	41	2	386	46	1	399	37	2	381	33	2	349	20		356	21		359	19	
Zuiderpark	160	98	20	194	110	7	222	120		207	111		207	107		191	89		232	114		278	125	
Palmentuin	679	364	63	727	430	16	801	467	9	829	470	2	874	491	4	896	476		896	476		896	476	
Veenoord	254	97		283	101		289	98	1	288	100		240	74		238	71		254	61		270	63	
Slinge	243	191	41	263	204	13	254	199		263	198		258	183		242	176		251	185		258	196	
LMC PrO Schietbaanstraat	334	199		348	203		365	202		364	204	1	310	176		256	139		256	141		250	138	
LMC PrO Talingstraat	133			128			140			148			162			167			165			156		
LMC PrO Huismanstraat	150			170			189			163			168			184			166			162		
Totaal	208			186			192			189			190			188			194			181		
Totaal	8312	1760	241	8659	1923	75	8991	1945	18	8769	1866	32	8363	1755	49	8031	1583	0	8199	1591	0	8417	1638	0

Bijlage 5 Overzicht percentage geslaagden 2012/2013 t/m 2014/2015

Niveau	schooljaar 2014-2015		schooljaar 2013-2014		schooljaar 2012-2013		
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	
MAVO							
Hildegardis MAVO	mavo	62	91%	61	92%	58	84%
MAVO Delfshaven	mavo	43	74%	46	90%	45	74%
Toorop MAVO	mavo	95	95%	96	96%	91	90%
Lucia Petrus MAVO	mavo	92	84%	78	76%	78	80%
Charles de Foucauld	mavo	91	92%	59	84%	59	81%
Roncalli Mavo	mavo	180	87%	190	90%	203	93%
Sint Montfort	mavo	53	95%	61	86%	53	91%
HAVO/VWO							
Havo voor Muziek en Dans	havo	37	86%	39	100%	43	93%
Theaterhavo/vwo	havo	46	90%	39	89%	44	92%
	vwo	20	100%	22	92%	22	92%
Sint Montfort	havo	25	74%	39	70%	29	97%
	vwo	25	89%	10	59%	7	70%
Het Lyceum Rotterdam	havo	61	90%				
	vwo	5	100%				
Citycollege St. Franciscus	havo			51	94%	42	91%
	vwo			12	80%	28	93%
LvBV	havo			6	86%		
	vwo			1	100%		
Cosmicus College	havo	51	82%	46	69%	37	77%
	vwo	20	95%	20	83%	14	61%
VMBO							
Carré College	bbl	46	96%	42	89%	30	91%
	kbl	62	82%	32	89%	30	97%
	gt	12	86%	23	100%	18	86%
Horecavakschool Rotterdam	vm2					3	100%
	lwt	1	100%	2	100%		
	bbl	17	100%	22	96%	14	100%
	kbl	40	98%	31	100%	34	94%
G.K. van Hogendorp	bbl	39	100%	33	92%	44	96%
	kbl	39	95%	33	97%	42	95%
	gt	15	94%	16	89%	19	100%
Noordrand College	bbl	24	96%	43	91%	52	93%
	kbl	28	93%	37	95%	49	96%
De Waal	bbl	19	86%	16	100%	7	100%
	kbl	28	100%	29	100%	27	93%
	gt	6	86%	2	100%		
Palmentuin	bbl	1	100%	2	100%	1	100%
	kbl	39	98%	62	98%	46	94%
	mavo	20	95%	18	100%	12	86%
Slinge	lwt	12	100%	5	100%	11	100%
	bbl	37	100%	35	97%	30	100%
	kbl	37	90%	49	100%	40	91%
Veenoord	lwt	2	67%				
	bbl	42	89%	41	95%	24	100%
	kbl	13	93%				
Zuiderpark	bbl	86	91%	83	92%	69	97%
	kbl	40	93%	28	76%	32	89%
	gt	8	89%	12	60%	3	60%

Bijlage 6 Overzicht toegekende arrangementen Inspectie van het Onderwijs per 03-04-2015 en per 01-01-2016

Brin	nr	Naam	Afdeling	Leerling aantal BB*	ARRANGEMENT d.d. 3-4-2015	ARRANGEMENT d.d. 1-1-2016
05XJ	0	Het Lyceum Rotterdam	HAVO	162	VOLDOENDE	VOLDOENDE
05XJ	0	Het Lyceum Rotterdam	VWO	73	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	22	Cosmicus College	HAVO	131	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	22	Cosmicus College	VWO	62	ZWAK	VOLDOENDE
02VG	3	Havo voor Muziek en Dans	HAVO	73	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	2	Montfort College	HAVO	91	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	2	Montfort College	VWO	70	ZWAK	VOLDOENDE
02VG	0	Theaterhavo/vwo	HAVO	101	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	0	Theaterhavo/vwo	VWO	73	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	4	Charles de Foucauld	VMBO (G)T	200	ZWAK	VOLDOENDE
02VG	11	Hildegardis	VMBO (G)T	158	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	4	Lucia Petrus MAVO	VMBO (G)T	207	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	17	Mavo Delfshaven	VMBO (G)T	94	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	2	Montfort College	VMBO (G)T	120	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17KY	0	Roncalli MAVO	VMBO (G)T	408	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	15	Toorop MAVO	VMBO (G)T	205	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	8	Carré College	VMBO B	104	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	8	Carré College	VMBO K	164	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	5	G.K. van Hogendorp	VMBO B	70	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	5	G.K. van Hogendorp	VMBO K	65	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	5	G.K. van Hogendorp	VMBO (G)T	37	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	11	Horeca Vakschool Rotterd	VMBO B	46	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	11	Horeca Vakschool Rotterd	VMBO K	75	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	8	J.C. Middellande	VMBO B	zie Carré	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	8	J.C. Middellande	VMBO K	zie Carré	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	25	Noordrand College	VMBO B	72	VOLDOENDE	VOLDOENDE
02VG	25	Noordrand College	VMBO K	61	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	8	Palmentuin	VMBO K	104	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	8	Palmentuin	VMBO (G)T	26	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	1	Slinge	VMBO B	93	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	1	Slinge	VMBO K	87	VOLDOENDE	VOLDOENDE
23YU	0	Veenoord	VMBO B	105	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17YF	2	De Waal	VMBO B	46	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17YF	2	De Waal	VMBO K	66	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17YF	0	Zuiderpark	VMBO B	212	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17YF	0	Zuiderpark	VMBO K	126	VOLDOENDE	VOLDOENDE
17YF	0	Zuiderpark	VMBO (G)T	37	VOLDOENDE	VOLDOENDE
29VW	0	LMC Pro Talingstraat	PRO	118	VOLDOENDE	VOLDOENDE
29VX	0	LMC Pro Huismanstraat	PRO	116	VOLDOENDE	VOLDOENDE
29VZ	0	LMC Pro Schietbaanstraat	PRO	118	VOLDOENDE	VOLDOENDE

BB = bovenbouw (peildatum 26-9-2014)

Bijlage 7 Leeftijdsopbouw personeel

Leeftijdscategorie	Vrouw	Man	Totaal
15 tot 25 jaar	29	23	52
25 tot 35 jaar	184	103	287
35 tot 45 jaar	160	95	255
45 tot 55 jaar	178	122	300
55 tot 65 jaar	144	186	330
65+ jaar	8	25	33
Totaal	703	554	1257

Bijlage 8 Brinstructuur

